

Šiame numery

O kur dingę vyskupas Valančius?
Jono Jurašo liudijimas
prieš tironiją.
Mirties tema
Vidos Krištolaitytės kūryboje.
Nebeturime Jono Zdanaičius:
Vladas Jakubėnas rašo apie
velionį ir jo muzikinę veiklą.
Eugenio Montale eilėraščiai.
Dainos ir dailės duetas.
Gudauskienės siuitos premjera.

Kertinė paraštė

O KUR DINGO VYSK. VALANČIUS?

Paskelbti ar nepaskelbti oficialiai Valančiaus ir Čiurlionio metais, 1975-tieji vis tiek praeina jų abiejų ženkle: salės pilnos minėjimų, akademijų, koncertų, spaudoje mirgėte mirga straipsniai, nuotraukos, paveikslai. Iš tikrųjų gi ir Valančius, ir Čiurlionis šiemet minimomis sukaktimis tiesiog beveik neatskiriami vienas su kitu susisiečia, kaip tos pačios lemtingos estafetės nešėjai lietuvių tautos istoriniame tinkle. Tik Valančiui skirtasis nuotolis ir jo prasmė buvo pabudinti ir įdiegti savišarmonę kitų jau mirštančia laikomai lietuvių tautai, o Čiurlioniui tekęs estafetinis etapas turėjo jau ne vien savikiam, bet ir visam pasauliui prakalbėti gyvosios lietuvių tautos kūrybinio balsu. Prasmingai ir simboliškai tad, 1875 metais mirdamas, Valančius tą šventąją estafetę nešė ateičiai tarytum perdavė tamsiems gimusiui Čiurlioniui. Todėl laisvame pasaulyje ir Valančius, ir Čiurlionis abu lygiai minimi, abu tautos kelyje neatskiriami, kaip labai tolimų distancijų estafetės nešėjai.

Kitaip yra okupuotoj Lietuvoje. Tiesa, Čiurlionis ten plačiai ir pagarbiai minimas ne vien pavergtųjų širdyse, bet ir viešumoje. Okupantas teikėsi šitai leisti, nors bolševizmo tarnai ne kartą patį Čiurlionį ir jo kūrybą praeityje yra niekinę ir bioaroje. Kad teigimas nebūtų tuščias, štai pora išraukų iš paminklų ir garbe vainikuotųjų autorių. Petras Cvirkas kadaise M.K. Čiurlionio galeriją Kaune pavadino kapinynu, „kurį taip saugo savo mistiška, pūvančia, nesveika dvasia visų aukštinamas Čiurlionis“ (Trečias Frontas, 1931 m. Nr. 4, 40-41 psl.). Petro Cvirkos išpuolį prieš Čiurlionį tuoj pat parėmė dabartinis akademiku akademikas Kostas Korsakas, ne vien savo, bet ir „aktyvistų“ rašytojų vardu rašydamas: „Visi solidarizuojam su P. Cvirkos nuomone. Aktyvistų rašytojų kolektyvas, pripažindamas Čiurlionio reikšmę mūsų buržuazinei

inteligentijai ir sutikdamas, jog tiek Čiurlionio gyvenime, tiek jo kūryboje — subjektyvine prasme — būta tikro idealizmo, vis dėlto yra tos nuomonės, jog Čiurlionis — nesveikos, mistiškos, reakciškos dvasios „genijus“ (Trečias Frontas, 1931 m. Nr. 5, 29 psl.). Kodėl šiandien Čiurlionis rusų ir bolševizmo dvasiškai niokojamajam Lietuvoj vis dėlto leidžiamas gerbti ir minėti, gal tikslaus atsakymo ir neverta ieškoti. Tur būt, jis jau per daug didelis visu pasauliniu plokščiu, kad lengvai galima būtų jį nuslėpti? Tokioje situacijoje okupantui gal net paranku prieš pasaulį suvaizdinti lietuvių tautinės kultūros globėjų rolę, nusivėžant Čiurlionio darbų parodą net į Maskvą? Kaip ten bebūtų, išėjimas lietuvių nuosirdžiai džiaugiasi, kad Vilniuje ir visoje Lietuvoje Čiurlionis buvo išskirtinai pabrėžtas, buvo pasididžiujama jo kūryba.

Visai kas kita su Valančiumi. (Gerai dar, kad suskubta 1973 metais išleisti jo raštų dvitomis. Vėliau — jubiliejiniais metais tos „dovanos“ iš okupanto būtų jau nebesulaukta). Tėvynėje vysk. Motiejus Valančius šimto metų mirties sukaktis praeita net neminėti: nei viešų minėjimų, nei straipsnių sverio spaudoje, lyg tokio žmogaus lietuvių tautos istorijoje nebūtų buvę. Ir čia mums visai suprantamas rusiškasis įtūžis prieš Valančių. Čia jau jokių klausukų, kaip Čiurlionio atvejui, negali būti. Okupantui čia yra lengviau „apturėti sarmatą“ prieš lietuvių tautą ir pasaulį dėl Valančiaus sukaktuvių minėjimų draudimo, negu „kėsti“ pagarbų ir viešą jo prisiminimą. Rusas okupantas lig šiol didžiai jam vyskupui negali atleisti už daug ką. Labiausiai už tas įneikcijas, kurias vyskupas Valančius įleido lietuvių tautos kūnui, kada Vilniun atsiųstas Muravjovas Korikas jau laukė lietuvių tautos širdies paskutinio suplazdėjimo arba bent visiškai rusiško kraujo transfuzijos. O Valančiaus tautinių, religinių ir dorinių įneikcijų pažadinta tau-

JONO JURAŠO LIUDIJIMAS PRIEŠ TIRONIJĄ

Redakcijos pastaba.

Skaitytojams čia pateikiame visą tekstą Jono Jurašo liudijimo tarptautiniame Sacharovo vardo tyrinėjime Kopenhagoje. Tyrinėjimo posėdžiuos dalyvavo įvairių kraštų politinių, kultūrinių ir visuomeninių sričių žinomi asmenys. Autentiškais liudinkų parodymais norėta nustatyti žmogaus teisių pažeidimo faktus Sovietų Sąjungoje. Liudyti buvo pakviesti ir lietuviai: Simas Kudirka ir Jonas Jurašas. Tyrinėjimų sesijoje Jono Jurašo liudijimas lieto labiausiai visos lietuvių tautos persekiojimo klausimą. Tyrinėjimų posėdžiai Kopenhagoje vyko spalio 17-19 d. Jiems savo liudijimą raštu Jonas Jurašas jau buvo įteikęs iš anksto. Iš Muencheno redaktoriui spalio 3 d. rašytame laiške, be kita ko, jis sakė: „Esu pakviestas į Kopenhagą būti liudinku Sacharovo sesijoje, esu jau pasilutęs savo pranešimą, kuris buvo labai šiltai ten priimtas ir žadama išspausdinti kelionės kalbomis bendroje tos sesijos dokumentacijos knygoje“.

Tegu šiandien ant teisingumo ir objektyvumo dvasia: besivadovaujančio Tarptautinio akademiko A. D. Sacharovo vardo tyrinėjimo svarstyklė bus padėti liudijimai apie visos tautos persekiojimus — tik mažytė dalelė didelės karčios tiesos apie dešimtmečius trunkančią trijų milijonų valstybės ir tautos sprespaudą, okupaciją ir genocidą.

Štai jau 35-ri metai sovietinis režimas visa savo propagandos jėga mėgina nuslėpti nuo pasaulio sąžinės tiek prievartinio Baltijos valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — užgrobimo faktą, tiek ir iš to išplaukiančias pasekmes: terorą, jėga ir klasta palaužti tautų laisvę ir tautinės nepriklausomybės vėliavą.

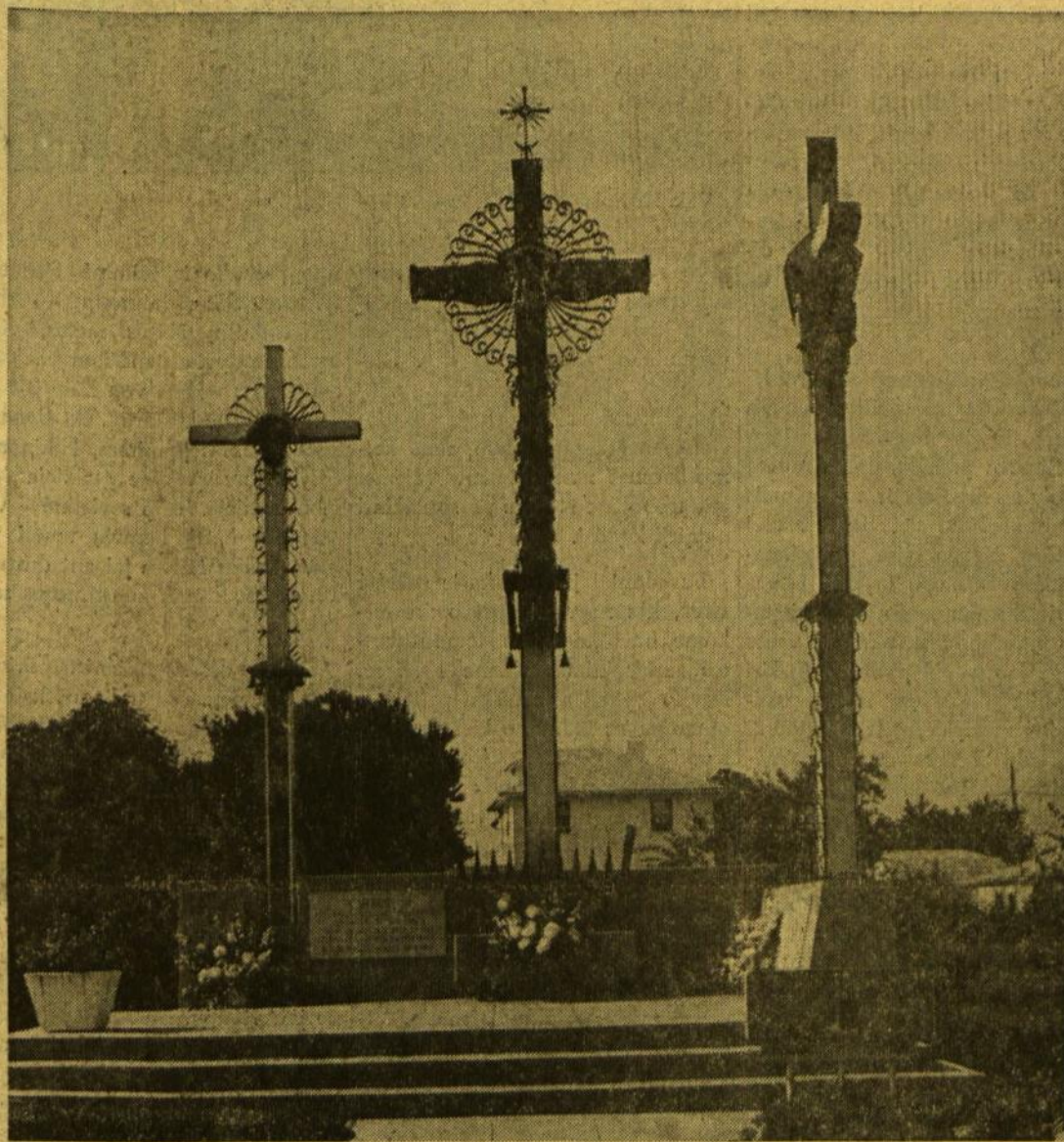
Šiandien iš šitos katedros, kurios skelbiama tiesa, viliamės, nuskambės tyruose, dera priminti, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybingumo kapas buvo iškastas 1939 rugpjūčio 23, kai slapta Ribbentropo-Molotovo sutartimi buvo sudarytas sąmokslas pasidalinti įtaką sferomis. Tuo pačiu buvo sulaužyta nepuoliomo sutartis, kurią Tarybų Sąjunga pasirašė su Lietuva 1926 spalio 26 ir kuri popieriuje galiojo iki 1945 m.

Dar 1939 spalio m. Maskva pareikalavo įvesti Lietuvon 30.000 savo karių ir įrengti karo bazes ne-

ta pašoko ir nubloškė per ankstyvus savo duobkasių. Tų vyskupo įneikcijų poveikis dar ir šiandien, jau daugiau kaip po šimto metų, tautoje gyvai atsiliepią, turint mintyje vien tik „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ leidimą, kaip analogišką Valančiaus knygnešinio užmanymo pakartojimą ir tąsa.

Argi už visa tai okupantas gali dovnoti Valančiui ir leisti pagarbiai minėti jo vardą? Tačiau tikime, kad dėl tokio įsibrovėlio atšiaurumo Valančiaus vardas dar labiau žėri kiekvieno lietuvių širdyje, nežiūrint, kur jis bebūtų — išėjimoje ar tėvynėje. O kaip ir ar iš viso bus prisiminti po šimto metų vardai šių dienų muravjovų ir tų nelaimingų kvislingų — praradusių valančiškų ir čiurlioniškų žmogaus orumo bruožus...

k. brd.

Trys lietuviškieji kryžiai Daytono mieste, Ohio valstijoje. Jie pastatyti, pagerbiant Lietuvos kankinius už tikėjimą ir tėvynę, taipgi prisimenant okupanto sunaikintus kryžius Trijų kryžių kaime, Vilniuje, pakartotinai naikintus Kryžių kaime, Jurgaliuose, ir kitur pavergtoje Lietuvoje. (Lietuvių foto archyvas)

va jos saugumo tikslais.

1940 birželio 14 sekė Molotovo ultimatumas sufabrikuotų kaltinimų dviejų sovietinių karių dingimo dingimui, reikalaujant perduoti teismui Lietuvos vyriausybės narius, sudaryti naują vyriausybę ir įsileisti papildomus sovietų kariuomenės dalinius į svarbiausias krašto vietas. Pasiūlytas kandidatūras Maskva atmetė, atsiuntė savo vicekomisarą Dekanozovą.

1940 birželio 15 Lietuvos sieną peržengė 12 divizijų (250.000 karių). Dekanozovas paskyrė premjeru savo statytinį Justą Paleckį, paleido visas politines partijas, uždavė visus laikraščius, visuomenines, kultūrines ir tikybines organizacijas. Vienintelė legali liko kompartija, iki tol neturėjusi daugiau kaip 700 narių — daugiausia ne lietuvių tautybės.

Liepos 14 paskirti seimo rinkimai virto lietuviams pirmu ir nenykstančiu sovietinio rinkimų farso pavyzdžiu: devynios dienos pasirošti, kandidatų tiek, kiek vietų, o trejetą dienų prieš rinkimus masiškai suimti ir išvežti vadovaujantys lietuvių tautos asmenys. Paralyžiuotos Lietuvos kariuomenės vyriausiojo vado tampa svetimos šalies pilietis (F. Baltušis-Zemaitis).

1940 liepos 21 marionetinis seimas paskelbė Lietuvą „sovietine socialistine respublika“ ir antrąją rezoliuciją kreipėsi į Maskvą su prašymu įjungti Lietuvą į SSSR sudėtį.

jos banga, platinami atšiaurumai, raginantys nebaluoti ir t. t. Sukilėlių vėliau paimti NKVD dokumentai liudija tautinio pasipriešinimo apimtį (plg. Kersteno komisijos medžiagą, pateiktą JAV Kongresui 1954).

Susikūrė Lietuvių aktyvistų frontas (LAF) — visą rezistenciją vienijanti jėga, susitelkusi dviejuose universitetiniuose židiniuose — Vilniuje ir Kaune.

1941 birželio 23 prasidėjo visuotinis sukilimas, siekiantis paliudyti, kad Lietuvos aneksija buvo galingos valstybės prievartos ir agresijos akta prieš taikingą vakarinį kaimyną. Sukilėliai užėmė valstybės radijofooną, šimto tūkstančių kovotojų vardu prabilo sukilėlių vadas Levas Prapuolenis. Apie keturi tūkstančiai žuvo, kovodami už laisvę. Šešias savaites išsilaikė profesorius Ambrazevičius vadovaujama Laikinoji Vyriausybė.

Kovos už savo laisvę pavyzdžių mūsų amžiuje laikytinas Lietuvos partizanų sąjūdis pokario metais — nuo 1945 iki 1952 imtinai. Šiame nelygiam žudiškame kare, lietuvių apskaičiavimais, žuvo ne mažiau kaip 30.000 partizanų, paaukojusį savo gyvybę už krašto ateitį. Trys tarpsniai žymi Lietuvos partizanų karo dydį ir apimtį:

I. — iki 1946 pavasario, kai masiniame ginkluotos kovos sąjūdyje reikėsi trys stambiausios pogrindžio kovos organizacijos: „Geležinis vilkas“, „Kęstutis“ ir „LLA“ (Lietuvos laisvės armija);

II. — nuo 1946 iki 1949 — BDPS (Bendrojo demokratinio pasiprieši-

nimo sąjūdis);

III. — nuo 1949 iki 1952 m. — LLKS (Lietuvos laisvės kovų sąjūdis).

Lietuviai tiki, jog kada nors istorijos teismas išnės savo nuosprendį okupantams ir paskelbs šito karo nežinomų aukų vardus, tu, kuriuos sugaudė miškuose, sušaudė valstybės saugumo žeminėse, išdavė melui, gėdai ir užmiršimui. Nors 1952-tieji laikomi aktyvaus sąjūdžio pabaiga, tačiau sunku pasakyti, kiek jis dar tęsėsi, nes pati rezistencijos dvasia pakeitė savo pavaldą, ėmė reikštis naujomis lytimis, vis giliau skverbėsi į tautos gyvenimo gelmes. 1956 m. sovietinė valdžia paskelbė amnestiją, žinodama, kad pagrindinė sąjūdžio jėga sunaikinta nelygioje kovoje, dezorganizuota infiltruotų agentų, provokatorių ir išdavikų dėka, o tauta pavargę, netekusi paramos ir vilties. Bemiegės naktys ir neramos dienos, rūkstantys miško kovų gaisrai ir miestų aikštėse pūdomi lavonai nepasidavusiems įbauginti padarė savo. Net 1948 m. į užsienį prasiveržę partizaninio sąjūdžio pasiuntiniai nepajėgė prikelti iš sustingimo Vakarų, susizavėjusių sovietų pergale. Kam ta beprotiška kova? Tegyvuoją galiūnai, testiprėja nugalėtojai, tegu tik jie mūsų neličiai!

Tarp skliaustelių: 1970 m. Širvintų rajone, šešuolių bažnytkaimyje, valstybės saugumo organai išaiškino Henriką Kajotą, kuris 26-rius metus slapstėsi savo motinos name. Ne džunglėse, kaip tas japonų kareivis, bet Rytų Europos vidury!

„Mes, Lietuvos katalikai, prašome savo brolius išėjimoje ir visus Lietuvos bičiulius pasaulyje informuoti plačiąją visuomenę ir tautų vyriausybes apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje“.

„LKB Kronika“ skelbia savo skaitytųjų laiškus. Viename jų sakoma:

Šitas ekskursas į netolimą praeitį mano parodymuose iškilo vieninteliu tikslu — paliudyti, kaip ir kokia kaina Lietuva, kaip ir visas Baltijos, „savanoriškai“ įstojo į SSSR sudėtį. Jei laikas leis man, mėginu savo anaipol nepilnas parodymais atversti antrąją medalio pusę, kurios neparodo sovietinė propaganda, mėgindama įtikinti lengvavatikius žmones, ką gero mano mažajam kraštui padarė krauju persunktas socializmas.

Toks užmojis viršija vieno liudinko jėgas. Neužtektų nė viso kolektyvo, jeigu toks stebuklu atsirastų mūsų išskaldyto, suskaldyto visuomenės, per trumpą laiką surinkti ir suregistruoti prieš visą tautą įvykdytus nusikaltimus. Jie rūpestingai slepiami, klastojami, o už menkiausia mėginimą atskleisti tiesos kruopelę po storu melo klotu žmonės negailestingai baudžiami. Betgi, kaip sako rusų kritikas A. Belenkov, „istorijos kurtis rausiasi nepastebimai“. Tokio istorijos kurmio vaidmens Lietuvai naudžiausia būdu ėmėsi Katalikų Bažnyčios su didžiu ir neįveikiama tikinčiųjų bendrija.

Šiemet kovą mėnesį sukako treji metai, kai pasirodė pirmasis savomis priemonėmis leidžiamas „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ pirmasis numeris. Šis pogrindžio leidinys per trejus savo gyvavimo metus tapo maksimalaus objektyvumo ir nūdienos dokumentu, išreiškiančiu totalitinio režimo smarkiai varžomos tautos dvasią ir nuotaikas. Lietuviškoji kronika eina rusų „Dabartinių įvykių kronikos“, tiesos varpu skambančių A. Solženicino knygų pėdomis ir drauge su jomis liudija atgimusį tikėjimą tiesos ir teisingumo pergale. „LKB Kronika“ eina toliau, nors valdžia mėgina kolaborantų ronskomis ją iš vidaus sužlugdyti. Nepakeltu tonu registruojami faktai virsta viltingiausiu žinių šaltiniu apie tai, kaip ir kokias būdais vedama kova prieš Katalikų Bažnyčią, kaip prievartaujama sąžinė ir įsitikinimų laisvė, kaip slopinamos pagrindinės žmogaus teisės, kaip spaudoje, paverstoje režimo monopolio, siauteja cenzūra, ir viso to išdavoje, kaip faktiškai vykdomas lietuvių tautos genocidas.

„LKB Kronikos“ Nr. 15 patalpinamas toks pranešimas:

„Tarybinė valdžia, pasitelkusi Baudžiamąjį kodeksą ir Valstybės saugumo komitetą, nori sunaikinti ne tik „LKB Kroniką“, bet ir pačią Lietuvos Katalikų Bažnyčią. Tačiau mes, Lietuvos katalikai, esame pilni ryžto, Dievui padedant, kovoti už savo teises. Mes dar norime tikėti, jog tarybinė valdžia supras darant didelę klaidą, remdama ateistų mažumą, o katalikų mases nusistatydama prieš save“. (Asmeniškam pokalbį LK PCK sekretorius man pareiškė, kad 71 proc. Lietuvos jaunimo atlieka tikybines apeigas — J. J.).

„Mes, Lietuvos katalikai, prašome savo brolius išėjimoje ir visus Lietuvos bičiulius pasaulyje informuoti plačiąją visuomenę ir tautų vyriausybes apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje“.

„LKB Kronika“ skelbia savo skaitytųjų laiškus. Viename jų sakoma:

(Nukelta į 2 psl.)

LIUDIJIMAS PRIEŠ TIRONIJĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

"Neseniai sužinojome apie biologijos mokslo daktaro Sergejaus Kovaliovo areštą dėl "LKB Kronikos". Mes, Lietuvos katalikai, meldžiame Dievą šiam mokslininkui fizinės ir dvasinės stiprybės. Šiandien pasauliui gyvybiniai reikia meilės. Jėzus Kristus yra pasakęs: "Nėra didesnės meilės kaip gyvybę už draugus atiduoti" (Jon. 15, 13). Mes tikime, kad S. Kovaliovo ir kitų aukos ne veltui".

"Mes lenkiame galvą prieš akademiką Andriejų Sacharovą, kovotoją už žmogaus teises Tarybų Sąjungoje, o jo asmenyje — prieš visus geros valios rusų intelektualus. Jie savo drąsa ir auka priverė mus, Lietuvos katalikus, naujai pažvelgti į rusų tautą. Jų auka reikalinga visiems ujamiems tarybiniais žmonėms, ji reikalinga ir Lietuvos katalikams".

"Mes širdingai dėkojame didžiajam rusų rašytojui Aleksandrui Solženicinui už šiltes žodžius lietuviams ir už Lietuvos reikalų gynimą. Tikstančiai lietuvių, ypač būvusių Gulago salyno piličių, meldžia Aukščiausiąjį jam palaimos".

"LKB Kronika" pastoviai skelbia persekiojamų ir KGB tardonų ne tik už religinius įsitikinimus asmenų sąrašus. Katalikų Bažnyčia savo pagrindiniu spaudos organu tapo vieninteliu patikimu informacijos šaltiniu. Neatsitiktinai su tokia įairtinga neapykanta KGB mėgina iš šaknų sunaikinti "LKB Kroniką". Areštų ir kratų bangos, bandymai šią rezistencijos formą iš vadaus kolaborantų rankomis sužlugdyti, drakoniškos baudmės už kronikos platintojus — viskas naudojama. Laimei, kol kas nesekmingai. Sunkų suprasti, kuo remiasi šio darbo sėkmė. Veikiausiai jo teismum ir tikėjimu.

"LKB Kronika" surenka žinias iš pačių tolimiausių Lietuvos kampelių ir informuoja savo skaitytojus apie atskirų pareigūnų ar valdžios organų padarytus teisės pažeidimus ir, ginama savo teises teisėtumo dvasia, griežtai laikosi sovietinės įstatymdavystės ir konstitucijos garantuotų teisių.

"LKB Kronika" drąsiai gynė kunigus A. Šeškevičių, J. Zdebskį, P. Bubnį, nuteistus už tikybės mokymą ir vaikų katekizavimą. Visuomenės akys buvo nuteistos ne kulto tarnas, kaip to norėjo valdžia, bet bažnyčios persekiojotų nesiskaitymas su įstatymais ir jų savivalė, nes kunigai visada savo veiksmuose vadovaujasi sąžinės balsu ir tėvų prašymu.

Lietuvos kunigams draudžiama atlikti savo tiesiogines pareigas mokyti vaikus, juos katekizuoti, lankyti ligonius ir mirstančius ligoninėse, dalyvauti laidotuose. Už visa tai skiriamos griežtos baudmės, o faktiškai konstitucijos garantuojama sąžinės laisvė paverčiama beveik pogrindžio veikla. Lietuvos Bažnyčia, tautinės sąjonomės tradicinė tvirtovė, atsidūrė pirmųjų krikščionių, suvarytų į katakombas, padėtyje. Bet jie žino, kad tikėjimas šiame krašte nesunaikinamas, o prisivarta jį tik stiprina.

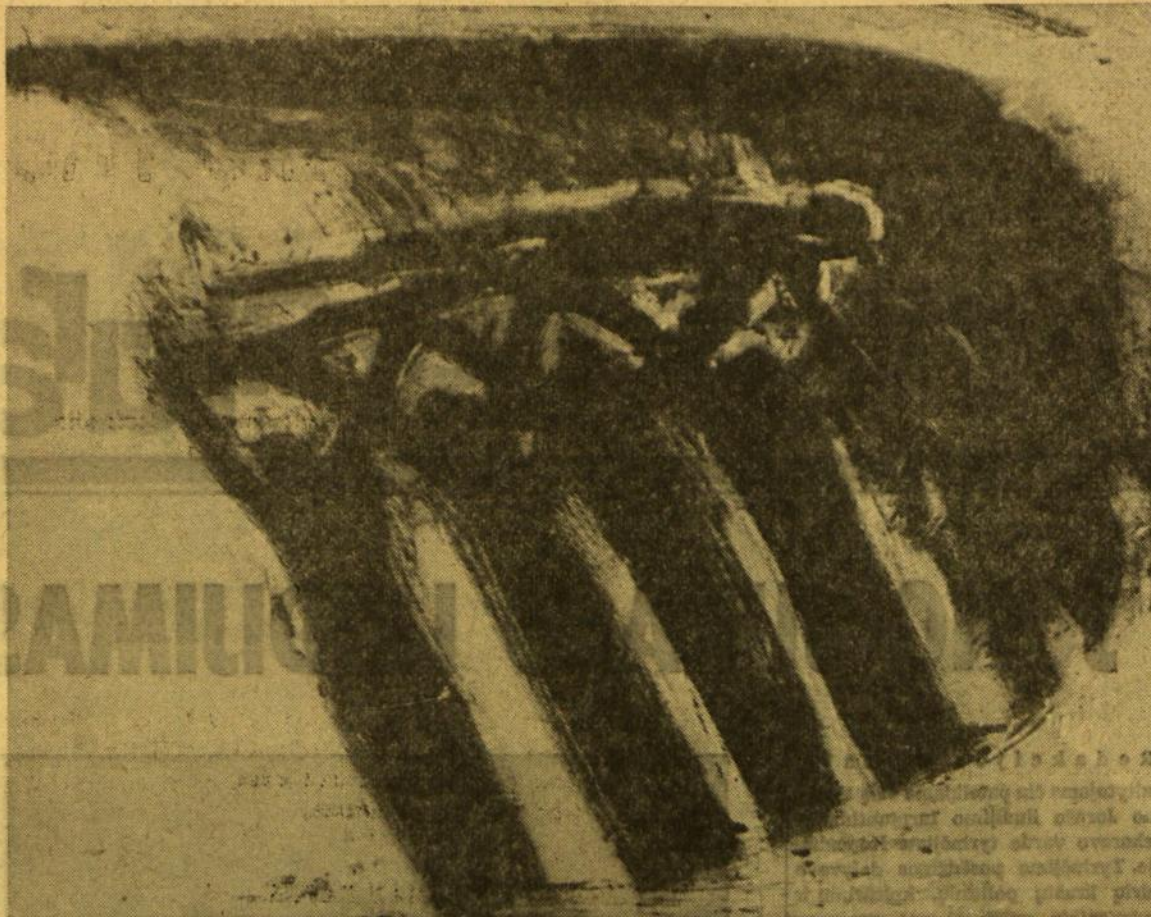
Be kompartijos ir KGB žinios ir sutikimo Lietuvoje negalima stoti į dvasinę seminariją. Apie tai liudija bylos Nr. 345 teismojo Virgilijaus Jaugelio kalba. Beje, V. Jaugelis už savo drąsų žodį teisme, už atsakymą duoti parodymus ir tvirtą tikėjimą buvo patalpintas bendrojo režimo stovykloje su kriminaliniais nusikaltėliais, kurie jį sumušė iki sužalojimo. Jis — ligonis, kaip spėjama, sergą vėžiu, bet negali pasitikėti kalėjimo gydytojais ir būti jų operuojamas. Žinios iš lagerio išpėja, kad V. Jaugelis neišgyvens iki baudmės galo 1976 m.

Lietuvoje draudžiama gaminti, spausdinti ir platinti tikybinių turinio knygas, brošiūras, laikraščius. Keletas oficialių leidinių juokinkais tiražais jokių būdu nepateksina tikinčiųjų poreikių, o didžioji Šventojo Rašto ir Maldyno egzempliorių dalis atsidūrė Vakaruose propagandiniais tikslais.

Mėginusieji saviaviekinėmis priemonėmis šią spragą užpildyti tikintieji buvo griežtai nubauti. 1974. IX.3 teismui buvo perduota byla Nr. 345 už maldaknygių ir religinės literatūros gaminimą ir platimą. Aštuonerius metus gavė P. Plumpa-Pluira, 4 metus — P. Petronis, 2 metus — V. Jaugelis, vienerius metus — J. Stašaitis. (Asmeniškai buvau liudininkas, kaip pagal KGB skambučių buvo atleisti žmonės, net nesistengiant įrodyti jų kaltės, už senos maldaknygės per fotografavimą).

Lietuvoje neleidžiama remontuoti senų bažnyčių ir statyti naujų. Daugelis iš seniai pastatytųjų uždarytos, paverstos sandėliais, ateizmo muziejais, kultūros įstaigomis. (Klaipėdoje po daugiametį tikinčiųjų pastangų Maskva buvo leidusi parapijiečių lėšomis pastatyti bažnyčią. Po to, kai ji buvo pastatyta neįtikėtinų pastangų kaina, miesto valdžia bažnyčią atėmė dieną po jos pašventinimo ir ją paverė filharmonijos sale. Miesto gyventojai iki šandien boikotuoja tą "kultūros įstaigą"). Nuo veikiančiųjų parapijų lupami žymiai didesni mokesčiai, pavyzdžiui, už elektros naudojimą plėsiama dviguba kaina.

Planingai naikinami paminklai ir tikybinių turinio tautinės relikvijos, net jei jie meniška vertingi. Visa Lietuva praeityje buvo nusėta išpauštytais kryžiais ir unikaliomis skulptūromis. Iš lietuvių liaudies skulptūrų išaugo visa profesionalaus plastinio meno kryptis. Organizuoti komjaunuolių žygiai pašalino nuo gimtosios žemės veido išistų kartų kūrybą. Atskiri egzemplioriai užsklęsti mažai prieinamuose muziejuose arba atiduoti plėšikiškam išgrobstytiui. Išidėmėtiną Kryžių kalno prie šiaulių istoriją. Čia po sukilimo, kurį numalšino caro valdžia 1863-4 m., kazo-kai suvarė koplyčion sukilėlius ir gyvus užkasė žemėn. Nuo to laiko ant iškilusios aukštosios žmonės per šimtmečius nešė ant pečių didžiulius meniškus kryžius, pažymėdami taip ir kruviną savo tautos kelią. Bet 1961 m. vidury, vieną naktį, at-

Vida Kristolaitytė

Aukos procesija (metalo raižinys, 1975)

vykę rusų kariai sunaikino keletą tūkstančių kryžių. Įsakymą sunaikinti kryžius davė Ministrų tarybos pirmininko pavaduotoja drg. Diržinskaitė - Piliušenko. Tačiau kiekvieną kartą sunaikintųjų kryžių vietoje atsiradavo nauji, nors kalnas kasmet nunuoginamas. Šiemet jau trečią kartą iš eilės sunaikinti naujieji kryžiai.

Paskutiniai įvykiai, kurie sukrėtė visus, kas neprarado gyvo žmoniškumo, buvo jaunolio Romo Kalantos susideginimas Kaune 1972 m. Kauno įvykiai asmeniškai palietė ir mano paties likimą, o kiekvieno sąmonėje sėjo paniką, tikėjimą ar baimę. Kalantos laidotuvis buvo nusišleptas nuo miesto gyventojų, bet toks valdžios žiaurumas, primenantis Eschilo Kreontą, davė akstina tikram sukilimui, kurį malšino stambūs reguliarios kariuomenės desantiniai daliniai, koncentruotos KGB pajėgos ir milicija. Visa tai buvo mesta prieš neginkluotą minią. Visą savaitę Kaunas buvo atskirtas

nuo pasaulio ir priminė apsiaustą tvirtovę. Sekusi represijų — slap-tų, trukusių išstis metus, viešų demonstratyvių baudžiamųjų akcijų banga apėmė visą Lietuvos gyvenimą, ypač kultūrinį. Iki šandien persekiojamas jaunimas, kaltinamas dalyvavimu tokioje taikioje demonstracijoje. Taip sovietinė valdžia dar kartą lietuvių tautai parodė, kokias laisves jai ant durtuvų amėsė "stalininės konstitucijos saute".

Šios saulės sukrečiančioje šviesoje reikia pamatyti ir lietuviškąjį sovietinio Gulago baraką. Eduardas Kuznecovas savo "dienoraščiuose" skelbia jaudinantį dokumentą — politkalinio Liudviko Simučio laiška. Jį seka kai kurie sausi skaičiai: 7 lietuvių tame lagery sudaro apie 5 proc. visų zekų, kal visoje SSSR lietuvių skaičius tesudaro 1 proc. Tas septynetas pasmerktas 182 metams. Tai reiškia po 26 metus broliui, kurie jau vidutiniškai atkalėjo maždaug po 18 metų. Jų vidutinis am-

žius — 46 metai. Visi katalikai. "Susidaro įspūdis — rašo E. Kuznecovas, — kad pabaltiečių ir vakari-nių ukrainiečių atžvilgiu (kur so-vietai atviriausiai pademonstravo save) galioja ne tiek negailestingo keršto dėsnis: težūna kalėjime kiekvienas, nepaskubėjęs puliti ant kelių, kiek neapykanta visiems, kurie la-biausiai nukentėjo.

25-rių metų baumė ir šiandien Lietuvoje vadinama "lietuviška baumės terminu".

Iki šandien plačiosios sovietų šalies salyne už nenorėjimą atsi-klaupiti ant kelių prieš okupantą šimtai Lietuvos piliečių (čia patei-kiamas 243 politkalinio sąrašas — toli gražu nepilnas).

Net atkente astronominio ilgio metus, buvusieji zekai negali grįžti į savo gimtąjį kraštą. 1971 sausio mėnesį buvo išleistas slapstas ir nuo viešumos slepiamas LTSR AT po-tvarkis neregistruoti Lietuvoje tų, kurie atliko baumę pagal 58 str., kaip "buržuaziniai nacionalistai, laisvės kovų sąjūdžio dalyviai ar Lietuvos vyriausybės nariai. Jie vi-si turi ieškoti apsigyvenimo vietos svetur. Man pakankamai gerai ži-nomi kai kurie skaudžios neteisybės atvejai: Balys Gajauskas, iškalėjęs visus 25 metus Kazachstano ir Mor-dovijos lageryuose (dabar negalys būti įregistruotas Lietuvoje ir dėl to legaliai gyventi ir dirbti). Povilas Pečiulaitis, Leonas Laurinskas ir daug kitų, priverstų amžinai slaps-tytis ir būti KGB persekiojamiems. Šitos kategorijos žmonės neturi ele-mentarių teisės emigruoti. Žinau atvejus, kai vien tik už pareiktą norą išvažiuoti žmonės tyliai ir be žinios pradingdavo KGB psichiatrinėse gydymo įstaigose. Antai mano bičiulis Kestutis Jokubynas, atkalėjęs du baudmės terminus po 10 metų, be perstojo persekiojamas tardymais, kratomis, grasinimais, paprasė leidi-mo emigruoti į SSSR, bet šiemet birželio mėnesį jam buvo neigiamai atsakyta, nenurodant motyvų.

Šiuo metu KGB siaučia Lietuvoje, kad surastų įrodymų bylai Nr. 345. Įvyko teismo procesai, įvairio-mis lageryų baudmėmis nuteisti P. Plumpa-Pluira, P. Petronis, J. Stašaitis, V. Jaugelis, J. Gražys, B. Ku-likauskas, J. Ivanauskas. Poetas Mindaugas Tamonis prievarta pa-talpintas psichigloninė (Vilnius Vasaros g.), kur budeliai su baltais chalatais jį naudoja sveikata griau-nantiems eksperimentams.

Byla Nr. 345 įgavo visąsąjunginę reikšmę, kratos ir tardymai vyksta, siekiant sunaikinti "LKB Kroniką". Ypač piktna, kad KGB organai be jokių įrodymų persekioja visškai su ta byla nesusijusius žmones: Sergejų Kovaliovą štai jau pusme-tis tardo KGB izoliatorijoje Vilniu-je, jo žmoną L. Boicovą, Andrejų Tverdochlebovą, A. Pliusiną, Galiją Solovą, Mėlviną Land, Iriną Kor-sunską ir kt. Jų dalyvavimas "LKB

Kronikoje" neįrodytas. Tai aiškiau-siai rodo ir tas faktas, kad juos su-ėmus, Lietuvoje ir Vakaruose pasiro-dė nauji "LKB Kronikos" numeriai (rašant jau buvo pasirodęs Nr. 16). (Šiuo metu jau yra išėję Nr. 17 ir Nr. 18. Red.) Be to, lietuvių katalikai yra įsitikinę, kad pati byla yra netelsėta sovietinių įstatymų ir konstitucijos atžvilgiu. Netgi "LKB Kronika" reikišiai sovietinių įsta-tyimų ribose, nespaudina nepatiki-rintų žinių, gina konstitucijos ga-rantuojamą sąžinės laisvę.

"LKB Kronika" nesutinka su Bažnyčios nuo valstybės atskyrimo praktika ir klaidingu bei tendencin-gu LTSR Baudž. kodekso 143 str. taikymu.

Tokia problema, prašokanti at-skirai paimto krašto įstatymines ribas, nušviečiama ir inž. V. Vaičiūno atvirame laiške LTSR AT prezidiumui bei laikraščių redakci-joms. Savo rašte "Įstatymas ir ti-kinčiojo žmogaus sąžinė" Vaičiūnas rašo:

"Lietuvos tikintieji priėjo gyve-nimo kryžkelę, kurioje krypties ro-dyklės skelbia: dešinėje — "įstaty-mų" veikimo zona, kairėje — krikščioniška sąžinė. Tenka apsispręsti, ką pasirinkti. Norėčiau, kad jūs bent valandėlę pabūtumėte su čia atėjusiais Lietuvos katalikais. Atkreipkite dėmesį į čia atėjusių tautiečių tragediją... Aš bijau, kad

(Nukelta į 4 psl.)

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS

2858 West 63rd Street

AKTIV. AUSU. NOSIES IR

GERKLĖS LIGOS

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akusherija ir moterų ligos

Ginekologinė Chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford

Medical Building) Tel. LU 5-6446

Jei neatšilioja, skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS

Marquette Medical Center

6132 So. Kedzie Ave.

Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir

penktad. 6 iki 7:30 val. vakaro.

Sestad. nuo 1 iki 3 val.

Pagal susitarimą.

Ofiso telef. V-3870

Rezid. tel. Walbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv. 1 iki 6 popiet.

antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik

sustatara.

Dr. ant. Rudoko kabinete perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS

2709 West 51st Street

TEL. GR 6-2400

Val: pagal susitarimą: pirmad. ir

ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penk-

tad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGAS

Specialybė — Nervų ir

Emocinės Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

AKUSERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS

GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne-

atsiliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2320

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKSA

VAIKŲ LIGOS

2856 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.

nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8

v. y. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu

laikų pagal susitarimą.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7378

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS

489-4441 — LO 1-4605

Jei neatšilioja 561-1070

ODOS LIGOS — CHIRURGIJA

Ofisai: 1002 No. Western Avenue

5214 No. Western Avenue

Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 40th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad.

ir šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIE 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.

Išskyrus trečiadienį.

Seštadienį 12 ir 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)

3925 West 50th Street

Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir

penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8

val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p.

trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGAS

KODKIU IR VAIKŲ LIGOS

SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto

iki 1 val. popiet.

Ofiso telef. RE 7-1168

Rezid. telef. 239-2919.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 8-9601

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-05) ir Campbell Ave., kampas)

Val: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.

Nuo 3 iki 7 val. p. p.

Tik susitarus

Tel. — 282-4422

DR. ROMAS PETKUS

AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA

Ofisai:

111 N. WARREN AVE.

4200 N. CENTRAL AVE.

Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS

OPTOMETRISTAS

(Kalba lietuviškai)

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir

"contact lenses"

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treči-

adienį

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLĖS IR

PROSTATOS CHIRURGIJA

2856 W. 63rd Street

Val. antrad. nuo 1-4 popiet.

ir ketv. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; rez. 445-5549

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS

Adresas: 4235 W. 63rd Street

Ofiso telef. RE 5-4410

Rezidencijos telef. GR 6-0617

Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad.

ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir moterų ligos

Ofisai ir rez. 2652 W. 50th St.

Tel. PROSPECT 8-1233

Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir

penkt. nuo 3 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8

v. y. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu

laikų pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-4195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 West 71st Street

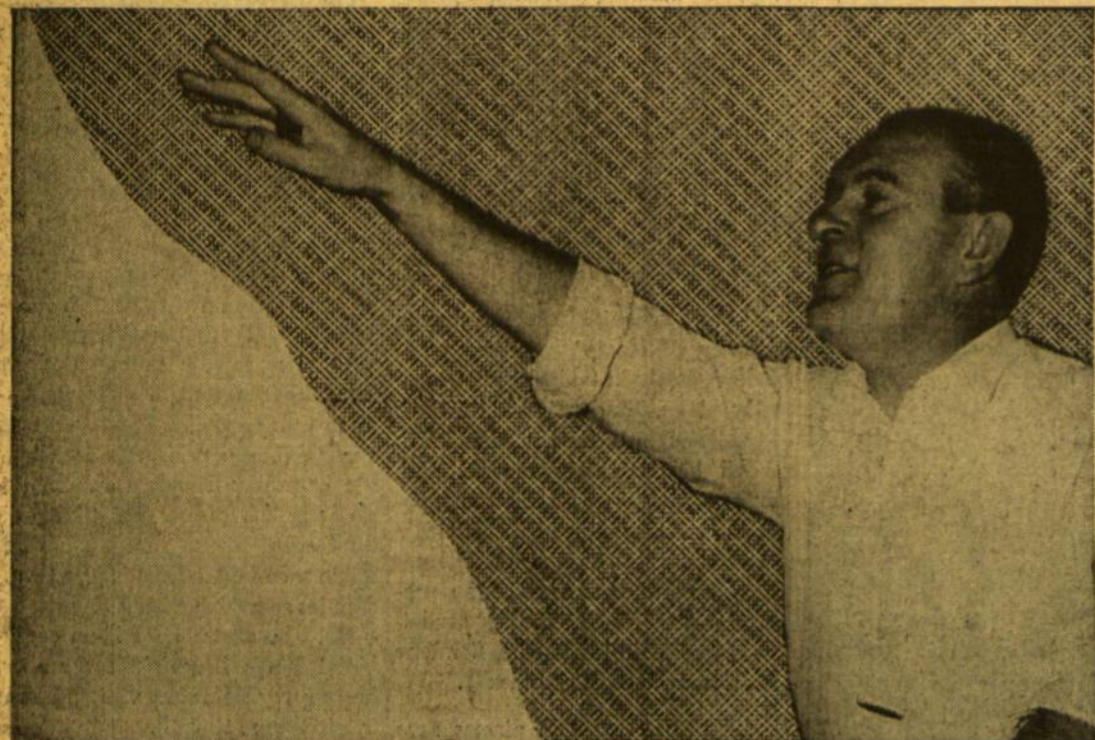
Val: pirm., antrad. ketv. ir penktad.

2-5 ir 6-7 — 15 arketo susitarus

Tel. Ofiso PR 8-6446

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CH

Jonas Zdanis diriguoja orkestrą.

Nebeturim Jono Zdaniaus

VLADAS JAKUBENAS

Mūsų emigracijos kultūrinio darbuotojų frontas tapo vėl ištiktas skaudaus smūgio: amžinybėn iškeliavo Jonas Zdanis, žymus veikėjas muzikos srityje, kurio vardas gal nebūvo taip dažnai minimas žinomų asmenų skaičiuje, bet kurio įnašas kiekviename jo apsiimtame darbe buvo didžiulis vertingas.

Jonas Zdanis (tada Zdanavičius) gimė 1913 m. Jurbarko. Iš mažens apsigyvenęs Kaune, jis pradinių muzikos mokslų įgijo E. Laumenskienės vedamoje Liaudies konservatorijoje, vėliau stėjo Vlado Motekaičio smuiko klasės Kauno Valstybinėje konservatorijoje, drauge eidamas pilną teoretinių dalykų kursą. Buvo chorų vedėju, Kauno Policijos orkestro pramoninio padalinio dirigentu, trumpą laiką buvęs net kariuomenės pulko orkestro kapelmeisteriu; grojo viola besikuriantįme Kauno Radiofono orkestre.

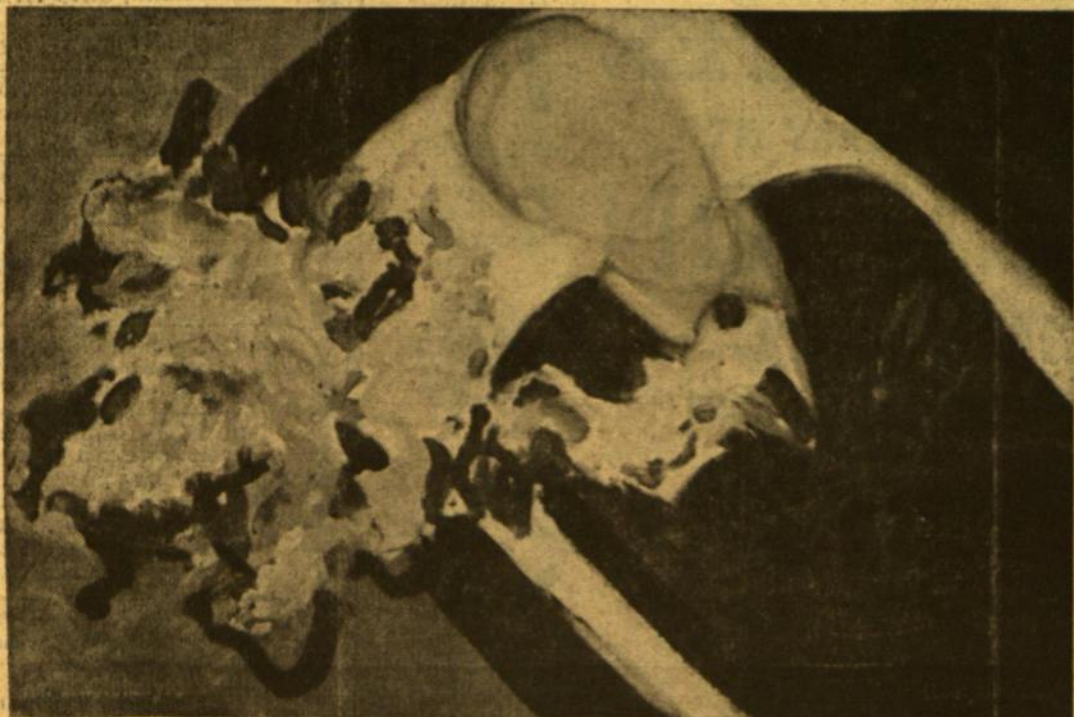
Vakaru Vokietijoje vadovavo Memmingeno, o vėliau Dillingeno stovyklos chorams. Kaip matome, iš Lietuvos Jonas Zdanis neišsivežė nei skambių diplomų, nei aukštųjų pozicijų prisiminimo. Jo vystymasis, kaip muziko, tačiau glūdėjo jame pačiame.

Emigravęs Australijon, jis Adelaidėje lietuvių tarpe paruošė dvigubą mišrių balsų kvartetą, sėkmingai koncertavęs to didmiesčio radiofone. Gavęs darbą tenyškio radiofono muzikos skyriuje, pradėjo gambiai reikštis kaip aranžuotojas ir orkestruotojas mažesniems kameriniams sąstatams. Šia proga jis plačiai išnaudojo lietuviškai muzikai propaguoti, paruošdamas J. Gruodžio, St. Šimkaus, Vl. Jakubėno, Al. Kačanausko ir kitų mūsų muzikų kūrinius kameriniam orkestrui su choru. St. Šimkaus "Oželis" su dideliu pasisekimu pakartotinai praskambėjo angliškai per Australijos radiją.

1955 J. Zdanis persikėlė į JAV. Gavęs pradžioje kuklią apmokamą darbą gaidų leidykloje Chicago priemiestyje Evanstone, jis ten ir apsigyveno. Šioje srityje jo Amerikoje laukė didelė, nors pagal savo esmę plačiau nepastebima karjera. Senoviškas gaidų įgaviravimo būdas metalo plokštelėse jau buvo palaipsniui keičiamas į fotografinį, nors rezultatai ne visiškai atitiko įgaviruotoms gaidoms komplikutesnėje muzikoje. Jonas Zdanis nepaprastai išbulino šią naują priemonę, išdirbdamas nuosavą sistemą, paruošiant didesnio formato specialaus popieriaus matricą, kur viso-

kių šampų bei rankų darbo kombinacijomis įsiaištingdavo pagaminti puikios išvaizdos gaidas. Čia daug reiškė J. Zdaniaus plati muzikinė erudicija ir įgimta inteligencija, nes tekdavo spręsti gana komplikotus uždavinius, kaip pvz. gausiai leidžiamos naujovinės partitūros, skirtos kolegijų ir universitetų "Symphony Band", tipo orkestrams. Net ir paprastesnės gaidos, kaip pvz. fortepijono muziką leidžiant, leidinio kokybė daug priklauso nuo įgaviruotojo sumanumo, dažnai pakeičiant pirmąsias kompozitoriaus rankraščio išvaizdą ir padarant ją aiškesnę. Moderniosiose partitūrose tam atlikti reikalinga sugebėjimo šią muziką išskaityti ir suprasti. Jonas Zdanis greit prisimušė į pirmąjį terminą vartojant "autografuotojų" eilės, o netrukus, gaidų leidėjų kongresuose buvo pripažintas JAV pirmūnu. Jam buvo leista ant savo paruoštų kūrinių statyti specialų, jį identifikuojantį šampuką; šiaip tos rūšies darbininkai pasileka anonimiški. J. Zdanis susilaukė padėkos laiško iš kompozitorių už gražiai sutvarkytus autografavimus ir net už surastus klaidas gana komplikuojuose jų muzikoje. 1968 m. J. Zdanis gavo metinį "Association of Music Publishers Paul Revere Reward for Graphic Excellence". Paul Revere buvęs pirmasis Amerikoje gaidų įgaviruotojas, kurio vardu kasmet skiriamas šis atžymėjimas.

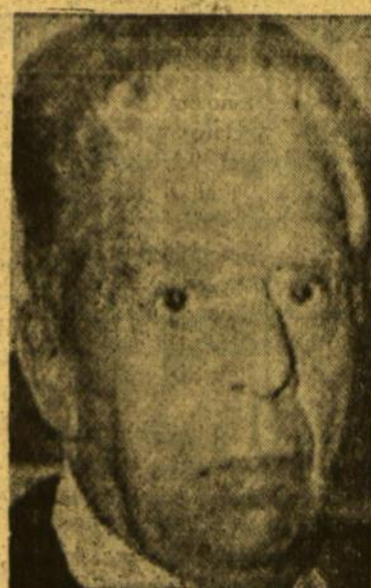
Toks iškilimas amerikiečių tarpe galėjo Joną Zdanį nutoldinti nuo lietuvių, visai įsijungiant į atitinkamas amerikiečių visuomenės sferas. To neįvyko. Dar bekdamas savo naujoje profesijoje, J. Zdanis noriai įsijungdavo į lietuvišką muzikinę veiklą. Jis buvo aktyviu pirmųjų trijų dainų švenčių ir dviejų šokių švenčių vadovu. Iš to laiko turiu įdomų autobiografinį prisiminimą. 1960 m. vasaros pabaigoje, besirušiant 1961 m. II-jai dainų šventei, J. Kreivėnas, tada aktyvus LB darbuotojas ypač muzikos srityje, šaukė Repertuarinės komisijos, užuomazgos posėdį. Iš pakviestųjų apie dešimties muzikų jaunimo centro salėje prie pianino radau J. Kreivėną su storu, gaidų pilnu portfelium; netrukus iš tolinojo Evanstone autobusu atvyko J. Zdanis, dar tada neturėjęs automobilio. Daugiau nieko nesulaukę, praleidome trisdešimt valandų, sudarydami būsimos programos metmenis. Tas pats pasikartojė dar kartą su tuo pačiu "komisijos" sąstatu. Laimei, ši liūdna pradžia neatitiko tolimesnės plėtotės; mano pareigos "komisijoje" greit pasibaigė, jau rudens sezono dainų šventės ruošimo darbas užvirė pilnu tempu, o "pionierius" J. Zdanis pasiliko, kaip itin aktyvus muzikos dalyvis vedėjas. 1961 m. dainų šventė praėjo dideliu pasisekimu. II-je šokių šventėje, 1962 m. vasarą, J. Zdanis, kaip muzikos vedėjas, įvedė naują bandymą: šokiams pritarė pavartojo, nedidelį simfoninį sąstatą, skoningai harmonizavęs ir skambiai suorkestravęs kone visas pavartotas liudies šokių melodijas.

Vida Kristalaitė

Ramybė (aliejus)

Eugenio Montale

NEREIKALIAUK ŽODŽIO

Nereikalauk iš mūsų žodžio, iš visų pusių aptariančio mūsų beformę sielą, kuris ugnies raidėmis ją išaiškintų ir būtų žėrintis kaip krokas, pasimetęs dulkinoje pievoje.

Ak, žmogau, kuris nueini pilnas įsitikinimo, visų ir savo paties draugas, niekini savo šėšėlį, kurį dienos kaitra atšviečia ant kežtančio mūro!

Nereikalauk iš mūsų formules, galinčios tau atverti pasaulį, tenkinkis keletu susuktų ir kaip šaka sudžiūvusių skiemėnų. Mes tegalime tau pasakyti vien tik tai, kas mes nesame ir ko nenorime.

GYVENIME, NEPRASAU TAVES...

Gyvenime, neprasau tavęs nustatyti kontūrų, patikimų išraiškų ar turtų. Tavo neramiam klajojime dabar jau tą patį skonį turi medus ir pelynos.

Širdis, kuri visad nekenčia, retai kada sudrėba. Panašiai kai kada laukų tyloje nuaidi šautuvo šūvis.

VIDURDIENIO ŽERĖJIMAS

Ištisusio vidurdienio žerėjimas, kai medžiai stovi be šėšėlių, ir visa aplinkui, šviesos gausoje, vis labiau ir labiau atrodo ruda.

Saulė, aukštai — ir išdžiūvusi vaga. Taip kad mano diena dar nepasibaigė. Gražiausia valanda už mūrėlio, kuris mus uždaro išbalintam saulėlydyje.

Aplinkui sausra; tuštyje plasnoja virš išelavoto gyvenimo reiklų Geras lietus yra už nusikurios padangės, tačiau jo laukti — dar didesnis malonumas.

Kaip Lietuvių muzikologijos archyvo kuratorijos pirmininkas, turiu taipogi pažymėti reikšmingą J. Zdaniaus įnašą į šią instituciją. Kelerius metus, atveždamas savo sūnų į Chicago Lituanistikos mokyklą, J. Zdanis kas šeštadienį dirbo visus reikalingus darbus Archyve. Be to, yra įteikęs visus savo kūrinius ir daug kitokios Archyvai naudingos medžiagos.

Ir savo tiesioginiame darbe, gaidų autografavime ir leidime, J. Zdanis neužmiršo lietuvių. Būdamas perkrautas gerai apmokamu darbu, jis už pigesnę kainą neatsisakydavo paruošti lietuvių kūrinius. Jo stambiausias darbas bene bus K. V. Banaičio operos "Jūratės ir Kastyčio" klavyras, o taipgi ir LB Kultūros fondo lei-

diniai, kaip "Lietuvių fortepijono muzikos rinktinė" (J. Zdaniaus sumanymas), Vl. Jakubėno dainų du sąsiuviniai ir kt. Visi J. Zdaniaus darbai pasižymi puikia, estetiškai atlikta technika. Paskutinis šios rūšies jo darbas yra "Dainos chorams", kur J. Zdanis buvo ne tik įgaviruotoju, bet ir Juries komisijos pirmininku. Darbas buvo meistriškai organizuotas: kiekvienas juries komisijos narys gaudavo pluoštą gaidų, grafuotą lapą nuomonėms pareikšti ir jau užadresuotą, pašto ženklais apūpintą didelį voką tolimesniams gaidų persiuntimui. Išėjęs leidinys yra puikus dokumentas mūsų emigracinių kompozitorių kūrybos choro muzikos srityje.

Įdomus faktas, kad žymūs, nepaprasti Jono Zdaniaus pasiekimai liko nepastebėti mūsų senesnės kartos muzikų, ypač ne Chicagoje gyvenančių. Mes čia Chicagoje sutikome iš Australijos atvykusį Zdanį, kaip aukštą, vispusišką erudicijos muziką, gerai valdantį harmoniją, puikų orkestratorių, o taipgi įdomų, kiek naujesniu, su provinciališku, bet mūsų publikai prieinamu būdu aranžuojantį liaudies muziką. Kai kurios jos dainos, kaip "Siūbau, lingau medelis" ir "Mergaitė" praėjo dideliu pasisekimu dainų šventėse ir šiaip chorų koncertuose; jos įtrauktos taip pat į mūsų chorų išleistas plokšteles. J. Zdanis yra parašęs ir daugiau kūrinių, su kuriais man nėra tekę susipažinti. Jų stambesni: Lietuvių liaudies melodijų pynė "Nemuno pasaka", dūdų orkestrui, parašyta dar Lietuvoje. Jo choro dainos "Laisvųjų daina" ir "Suskyniau skynimą" išpopuliarėjo ir buvo išleistos irgi dar Lietuvoje. Stambesnis choro kūrinių

GRUBUS IR ESMINGAS

Norėčiau jaustis grubus ir esmingas, kaip tie, jų druskos suėsti, akmenys, kuriuos tu sukaloji, skeveldra už laiko ribų, liudininkas šaltos, patvarios valios. Buvau kitoks: žmogus, susikaupęs į save, į kitus, stebįs prabėgančio gyvenimo kunkuliavimą, arba — žmogus, nudelsiąs veiklą, kurios tau niekas negrąžina. Norėjau surasti blogį, kuris alina pasaulį, svirties mažą klaidą, sujauniančią pasaulio santvarką; ir pamačiau visus akimirkos įvykius, tartum beslenkančius į griūtį. Beeidamas kelio takeliu, aš pasiiliau širdžiai priešiną mėginimą; ir gal man reikėjo aštraus peilio, kuris perskrodžia besirenkančių protą. Man reikėjo kitokių knygų, o ne to tavo bildančio puslapio. Bet aš nieko neapgailestauju: tu vel savo daina atėsi vidinius mazgus. Ir dabar tavo kildėjimas kyla į žvaigždes.

Išvertė P. Gaučys

Eugenio Montale, italų poetas (g. 1896), laimėjęs šiuo metų Nobelio literatūros premiją, mūsų laikų vienas žymiausių italų poetų, vaizduoją dabartinį uždumą ir pasipatungumą.

Montale poezijos jėga ir patrauklumas glūdi temose ir sugretinimuose. Jam žmogus yra būtybė, ieškanti nepastebimos darnos viduje ir išorėje. Iš čia kyla jo rezignavimas, nieko bendra neturįs su ankstybųjų poetų rezignacija. Pas jį tai vyriška, stipri išsava ne jausmo, bet šurkštus, logiško žinojimo.

E. Montale teisiškai tik tris nedidelius eilėraščių rinkinius: "Ossi di seppia", 1925, "Le occasioni", 1930 ir "La Bufera", 1956.

"De profundis", berods, nebuvo atliktas lietuvių chorų, bet 1958 m. jį atliko Kansas City universiteto choras su orkestru. Vokietijos stovyklų laikotarpyje J. Zdaniaus parašyta keliadesimt chorinių veikalų. Įdomu, kad iš jo užrašytų daugiau šimto liaudies dainų 25 buvo išleistos australų kompozitoriaus dr. J. Perkins, kaip albumas solo balsui su fortepijonu, su angliškų tekstu. Mažiau lietuviams žinomas J. Zdaniaus "Varlacijs smuikui su fortepijonu" ir "Šokių parafrazės iš operos "Mlada" N. Rimskio Korakovo. Iš mažesnių leidinių paminėtina "Tautosakos bagatelės" fortepijonui, skirtos jaunimui.

J. Zdanis buvo žmogus santūrus, taktiškas, sakyti, "britiško" būdo; savo pasiekimais nemėgdavo girtis; apie pasiekimų faktus kalbėjo itin santūriai. Atvykęs į JAV, jis jau darė kultūringo muziko įspūdį; begyvenant Amerikoje, jis dar jaučiamai vystėsi, jo horizontai plėtėsi.

Nuo 1964 m. — nuosavos autografijos dirbtuvės savininkas (dirbdavo daugiausia pats vienas) — J. Zdanis galėjo gyventi kur norėjo, kad ir Indijoje, gaidų leidyklos, ypač jam artimesnė Evanstone Summy - Richard Co., jį būtų pasiekusios visur, atsiųsdamos tiek darbo, kiek jis galėtų apsiimti.

Ieškodamas geresnio klimato, J. Zdanis išsikėlė į Hot Springs Ark. Ten jis gerai jautėsi; iš ten jis sėkmingai pravedė "Dainų chorams" leidinio konkursą, autografavimą ir atspausdinimą. Buvo pajėgus, energingas, priimančias būsimiems lietuviškiems sumanymams. Tačiau jo tolimesnio likimo keliai buvo žiaurūs.

Gana trumpu laiku jį ištiko du širdies priepuoliai, kurių vienas itin sunkus. Kiek pasitaisius, sekė sunki plaučių operacija. Atsigavęs ir po šio smūgio, J. Zdanis sumažintu mastu grįžo prie darbo. Tuo laiku "Drauge" tilpo jo atviras laiškas "Mano draugams" su jaudinančiu "motto" iš vokiečių poezijos, kad "dažnai nelaimė ir liūdesys ateina tuo pačiu gamo numeriu". Tas laiškas buvo lyg atsivertęs į priekį, šiaip dar gyvo ir geros savijautos asmens. Pasirodė, jis tikrai nujautęs savo nebeilgą ateitį. Spalio 23 dieną jo širdis nustojo plakti visam laikui.

Jono Zdaniaus netekimas paliks aiškia tuštumą mūsų emigracijos kultūriniam fronte. Netekome asmens, kuris į kiekvieną jo apsiimtą darbą įnešdavo pareigingumą, discipliną, ir, kas ypač svarbu, kultūrinės tendencijos, vengiant provinciališko primityvizmo ir įnešant, kiek tai galima mūsų sąlygomis, įdomesnio repertuaro, aukštesniu lygiu orientuoto skonio.

Jono Zdaniaus mes, lietuvių emigracijos kultūrininkai, taip lengvai neužmiršime. Jo išsikėlimas iš Chicago jau buvo pajautas; jo asmuo tačiau vis skleidė savo taurią įtaką iš tolino Arkansas. Dabar jo visai netekus, tikėkimės, kad jo taurios sielos atminimas dar ilgai turės poveikį mūsų tarpe. Tebūnie garbė tam gražios išvaizdos, santūraus ir kuklaus būdo ir didelių pasiekimų darbo didvyriui. Liūdime jo netekę!

(Atkelta ič 2 pusl.)

Nemenka pralieto kraujo duoklė daug gyvybių atiduota ir atiduodamos už negestantią laisvės idėją. Mano slopinama tėvynė neturi vilties susilaukti pagalbos ar bent elementaraus dėmesio ir užuojautos iš užsienio. Mūsų viltis — jaunimas.

Valkai pajūrvie prie duobēs (allejus, 1965)

Didvyrio liekanos (metalo raižinys, 1975)

nes jo tēvynē — **Lietuva. Sovieti-**
nē socialistinė respublika nusikaltē-
liskos imperijos sudėtyje — tai me-
las ir neteisybė. Šito drąsaus vyro

Vokietijoje, nežiūrint pralaimėto karo, gyventojų skaičius 1939-59 m. padaugėjo 4,3 proc., Olandijoje 29,9 proc., SSSR — 10,1 proc. Lietuvoje

1972 vasarą R. Kalantos pavyzdžiu susidegino dar 10 įvairaus amžiaus lietuvių. Tu aukų tikslas —

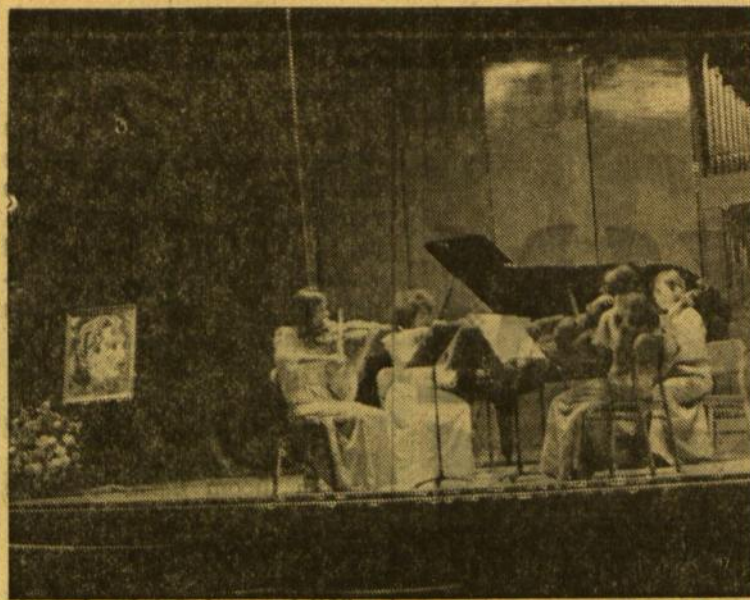
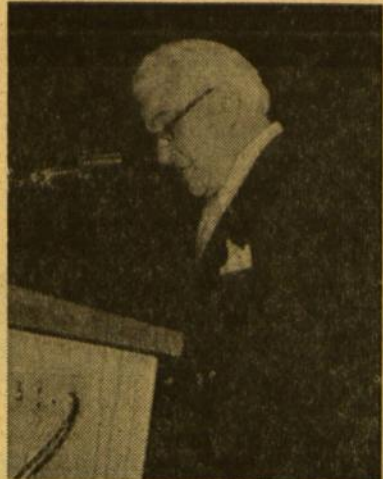
Kalėjime tebelaikoma. Nijolė Sa-
dūnaitė, ruošiamos Kovaliovo ir
Tverdochlebovo bylos.

Miunchenas, 1975 rugpiūčio 1 d.
 ("I Laisvė", 1975 m., Nr. 63-64)

Belma (allejus, 1972)

5 1/4% PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNTS	HIGH RATES PAID QUARTERLY AT BRIGHTON FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION HIGHEST RESERVES 4071 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 TEL.: LA 3-8248 (WEST OF CALIFORNIA AVE.)	7 1/2% PER ANNUM certificates \$5000 or more 4 year min.
---	---	--

Mikalojaus Konstantino Ciurlionio 100 metų gimimo sukakties minėjimas Hartfordo universitete, Conn., spalio 12 d. Iš kairės į dešinę: M. K. Ciurlionio kūrinius skambina pianistė Aldona Kepalaitė, apie M. K. Ciurlionį tapytoja paskaitą skaito dr. Stasys Goštautas, apie M. K. Ciurlionio muziką kalba prof. Vytautas Marijoshius ir Hartt kolegijos studentų styginis kvartetas groja Ciurlionio kūrinius.

Kultūrinė kronika

PROF. DR. MARIJOS GIMBUTIENĖS PASKAITOS JAV VIDURIO VAKARŲ UNIVERSITETUOSE

Žymioji mūsų archeologė ir etnografe Marija Gimbutienė, profesorijanti UCLA universitete, Kalifornijoje, spalio mėnesio antroje pusėje lankėsi Chicagoje ir kituose šio regiono miestuose. Ji čia buvo pakviesta universitetuose skaityti savo srities paskaitas. Ją skaitė šiose vietovėse ir šiuose universitetuose: Chicago universiteto Orientaliniame institute; Wisconsin valstybiniam universitetui, Milwaukee mieste; Lawrence univ., Appletone; Wisconsin univ., Madisone ir Minneapolisio universitete. Proga: "Norton Lecturer of American Institute of Archeology for 1975".

Skaitytų paskaitų temos buvo: Priešindoeuropinė Europa; Dievės ir dievai; Ankstyviausi indoeuropiečių dievai.

Wisconsin universitete profesorijanti dr. Birutė Ciplijauskaitė redakcijai rašytame laiške apie dr. Marijos Gimbutienės viešnagę Wisconsin universitete, Madisone, šitaip atsiliepia: "Dr. Marija Gimbutienė, kviečiama American Archaeological Society, š.m. spalio mėn. 24 d. skaityti paskaitą University of Wisconsin Madison tema "Senosios Europos dievybės". Paskaita apėmė laikotarpį tarp 7.000-4.000 pr. Kr. ir rėmėsi jos kasinėjimų per pastaruosius metus duomenimis. Salė buvo sausakimša klausytojų iš įvairiausių sričių, kurie, pasakaitai pasibaigus, įsijungė į gyvas diskusijas".

Prof. dr. Marijos Gimbutienės paskaitos ir darbai UCLA universitete liečia šias sritis ir šias temas: Ankstyvoji Europos civilizacija; Bronzos amžius Europoje. Seminarai įvairiomis Europos pristorės temomis: Baltų mitologija; Baltų kalbos ir kultūros.

AKADEMINIS VALANČIAUS MINĖJIMAS CHICAGOJE

Lituanistikos Institutas maloniai kviečia Chicagoje lietuvišką

ją visuomenę atsilankyti į vyskup Motiejaus Valančiaus sukakties užbaigiamąją akademią, kuri įvyks 1975 metų lapkričio 16 dieną, 3 val. popiet. Jaunimo centro kavinėje. Programoje:

1. Dr. Vinco Macijūno paskaita "Zvelgiant į Valančių po 100 metų";
2. Vinco Trumpos paskaita "Valančiaus derlius";
3. Valančiaus monografijos pristatymas;
4. Valančiaus darbų parodos atidarymas. Paroda organizuoja Bronius Kviklys.

Akademią - minėjimą rengia Lituanistikos institutas, talkinama Akademinio skautų sąjūdžio. Visais akademijos rengimo klausimais prašoma kreiptis į Komiteto pirmininką prof. Joną Puziną, tel. 436-0673.

KULTŪRINĖ VAKARONĖ ETNINĖS ENCIKLOPEDIJOS TEMOMIS

Jaunimo centro kavinėje Chicagoje ateinančios savaitės penktadienio (lapkričio 7 d.) kultūrinė vakaronė paskirta pokalbiui apie Lietuvos foto archyvo leidžiamą iliustruotą mūsų etninę enciklopediją. Kiekvienas šios enciklopedijos tomas lies vieną kuria lietuviškosios išeivijos Amerikoje sritį, sakysim, grožinę literatūrą, muziką, dailę ir pan. Ateinančio penktadienio kultūrinėje vakaronėje ir bus pasvarstyta, kaip reikėtų šios enciklopedijos remuose pristatyti lietuvių išeivijos dailininką ir mokslininką Amerikos publikai.

ARVYDO ALGMINO PARODA ČIURLIONIO GALERIJOJE

Vakar Ciurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, buvo atidaryta jauno mūsų dailininko Arvydo Algmino tapybos darbų paroda. Tai pirmas jo jau platesnio pobūdžio pasirodymas lietuviškoje aplinkoje. Parodą šandien ir rytoj galima lankyti nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Lapkričio 7 d. paroda atdara 7-9 val. vak., lapkričio 8-9 d. atdara nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

Nauji leidiniai

• **Petras Jurgėla, LIETUVISKOJI SKAUTIJA.** Atsiminimai, istorinė apžvalga, nuopelnų ugdymas. Išleido Lietuvių skautų sąjunga, iliustravo P. Jurgus, spaudė Prancūzų spaustuvių Brooklyn, 1975 m. 824 pusl. Vardyną sudarė Ona Saulaitienė.

Si knyga — platesnės apimties lietuvių skautų, — šių organizacijų istorija, pradedant 1917 m., baigiant 1949 metais. Autorius, Lietuvos skautų organizacijos pradininkas, daugelį metų pats aktyviai veikęs šioje organizacijoje, kūręs jos pirmąją literatūrą lietuvių kalba, vėliau, emigravęs Ameriką ir iš ten sekęs skautiškąjį gyvenimą, surinko daug įdomios skautų lietuviškosios medžiagos.

gos ir, gražiai susistemines, pateikė ne tik skautų centrinių, bet ir vietinių organizacijų istorinius bruožus, bet ir surašė šios organizacijos ir daugybės atskirų jos narių atliktus darbus savajam kraštui. Iš čia matome, kaip plačiai ši organizacija buvo paplitusi ir kaip giliai ji įleido savo šaknis. Būdingos iliustracijos, fotografijos skaitytų padeda susidaryti dar tikresnį skautų ir jų darbų vaizdą.

Mūsų skautai, jų tėvai, rėmėjai ir visi per šią organizaciją pereję asmenys, o taip pat lietuviai, kurie šią organizaciją domisi ir ją tinkamai vertina, galės susidaryti tikrą ir pilną lietuviškosios skautijos vaizdą.

Renkant medžiagą, iliustra-

G. Gudauskienės siuitos

Spalio 19 d. (sekmadienio) popietis Pietų Kalifornijos lietuviams atnešė malonų išgyvenimą. Brentwood - Westwood simfoninis orkestras savo 23-jojo sezono atidarymo koncerte pagrojo Giedrės Gudauskienės muzikinę siuitą "Los Angeles šikiai": Olveros gatvė, Chinatown, Lietuvių bažnyčia Saint George gatvėje ir Hollywoodas. Muziką orkestrui pritaikė ir dirigavo Alvin Mills.

Koncerto programoje aprašyta Gudauskienės muzikinė karjera, jos lietuviška kilmė, taip pat apibūdinta atliekamo kūrinio eiga: senoje Olveros gatvėje, turistų labiausiai lankomoje, dvelkia meksikiečių atmosfera; Chinatown dalyje ksilofono ir stygų pičiškai, fleitų bei klarnetų stakatais skeliamos kinietiškos nuotaikos; Lietuvių bažnyčios aplinkoje išgirstame švelnų "Sadutės" motyvą, kuris persilieja į kilnią lietuviškų mišių melodiją, pirmą groja smuikais, po to atsiliepia pučiamieji, viskas tilsta, ritmas lėtėja,

žmonės skirstosi, taip kaip mūsų šventoriuje, kol nieko nelieta; baigtinėje dalyje didingai saliuojama garsioji filmų pramonė.

Skaidri, paprasta Gudauskienės muzika, taip subtiliai paliečianti Los Angeles gyvenimo vaizdus, įterpianti lietuvių melodijos grožį, atrodo padarė gilų įspūdį klausytojams. Ektas juo labiau didesnis, kadangi prieš tai grojamuose kitų kompozitorių numeruose kažkaip susikaupė daug išstėtų liūdny periodų. Todėl po jų Gudauskienės gyvas, spinduliuojantis braižas atnešė smagų palengvėjimą.

Koncertas, reikia pastebėti, su ruoštas ir Amerikos dviejų šimtmečių jubiliejui pagerbti. Šia proga Vyt. Čekanauskas, Bi-centennial komiteto atstovas, įteikė Gudauskienei specialų lietuvių padėkos raštą. Gausiai susirinkę lietuviai kompozitoriui nepagalėjo nei plojimu, nei sveikinimu, nei gėliu.

Pr. V.

Dainos ir dailės duetas

Spalio 18 d. Kalifornijos Santa Monikoje įvyko darnus dviejų meno žanrų sambūvis: scenoje koncertavo sopranas Stasė Klimaitė - Pautenienė, salėje su naujausia tapyba pasirodė dailininkė Gita Geštutienė.

Tur būt, reta lietuvių dainininkė taip kruopščiai rūpinasi pagelbėm išraiškos priemonėm, kaip Pautenienė. Vaidybiškumas, tikslūs judesių matematika, emocijų santalka veide ir kitokie sceniniai efektai padeda solistei sukelti įspūdį ir atsverti šiaip ribotą balsinę medžiagą. Šiuo atžvilgiu Pautenienė yra ne tik jausminga, bet ir valinga menininkė.

Koncerte ji kažkodėl aprėpė labai plačią vokalo erdvę — nuo

16 a. iki dabarties. Savo nenaujai, nes pradžioje neįtikino nemerkiškai padainuotu švelniu Caccinno madrigalu, nei Mozarto arija, nei Brahmsio "Die Mainacht". Tačiau tikrai jausmingai atliko Schuberto "Gretchen am Spinnrade". Paskui perejo į lietuvišką aplinką: į pagaunančią Čekanausko "Kad aš našlaitėlė", į Metrikienės "Jado auskarus" (kas tas Jadas?), Gudauskienės "Smilgas", Jakubėno "Jėvas" ir galop į Banaičio ariją "Neplauk, Kastyti".

Antroje dalyje triumfavo "lengvoji" muzika. Juodu glaustu apdaru, sidabruotu peruku pasiopusi, su fiktyviu mikrofonu rankoje Pautenienė tapo įman-

cijas ir rašant, autoriui talkino visos eilės asmenų, kurių pavardės sužymėtos knygoje. Jos vertė pakelia ir sąžiningai O. Saulaitienės sudarytas ilgus pavardžių vardynas. Knygai išleisti lėšos buvo telkiamos prenumeratorų ir aukų kėlu. Knygos leidėjo adresas: A. Samušis, 116 - 08 95th Ave., Richmond Hill, N.Y. 11419.

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1975 m. rugėjo mėn. Nr. 7.** Redaguoja Redakcinė kolegija. Leidžia A. Skirius. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd. Hollywood, Calif. 90029. Metinė prenumeratora 10.00 dol.

Didžiąja savo medžiagos dalimi šis "Lietuvių Dienų" numeris skirtas M.K. Ciurlionio 100 metų gimimo sukakties paminėti. Pradedama Bernardo Brazdžionio eilėraščių "Auka" — to paties vardo Ciurlionio paveikslas tema. Toliau dar randame Ciurlionį liečiančius šių mūsų poetų eilėraščius: Fausto Kiršos, Henriko Radausko, B. Rutkūno. Duodama Jurgio Gliaudos dramos "Ciurlio-

ria filminių melodijų žvaigždė. Oh, boy! Tik laikykimės! Visos dainos, suprantama, sukosi apie meilę ir buvo pajaurinamos apskaičiuotų judesių, grimasų bei mostų improvizacija. Vykusiai talkino fortepijonu šaltakraujis William Lockwood ir būgnais išlakis Edward Lerner. Dainuojant arijetę "Kaip reikia jį mylėti", būgnininkas vaizdavo abejingą vyrą, sėdintį ant aukštos kėdės ir ramiai skaitantį "Lietuvių Dienas". Po to pianistas su būgnininku pagrojo palyginti santūriai, bet sklandžiai Gerschwino melodijų atkarpas. Pabaigai solistė atliko "Porgy and Bess" ištraukas. Pažymėtina, kad tekstus ji pati išsivertė iš anglų kalbos, pati aranžavo, ir visas skam-

bėjo patraukliai, lietuviškai. Auditorija negailėjo katučių, nei bisų, ypač meiliai atliktam valsui "Nesupyk". Tiesa, prie lengvosios muzikos teisėtai buvo pridėta Br. Budriūno "Mano meilė". Tuo būdu atiduota duoklė visiems vietiniams kompozitoriams.

Darbsšios Ginos Geštutienės naujoje tapyboje atsispindi praėjusios vasaros Paryžiuje patirti išpūdžiai. Daug prancūziško spalvingumo. Daug gyvenimo džiaugsmo: karnavaluose, kavinėse, gatvių eisme, architektūros perspektyvoje. Visą galimą apibūdinti aforizmu: stebėk, įsijauk ir įamžink drobėje! Būdamas gera piešėja, Geštutienė nebijo tapyti judančio žmogaus. Dominuoja liaunos moterys.

Žinoma, ne visi paveikslai vienodai pagėgūs. Kai kur matėsi skuboto neišbaigtumo, slegiančio kolorito, realistinio perkrovimo. Gera atrodė kelios akvarelės, atsitiktinių spalvų išsiliesimu sukeliančios įvairias asociacijas ir patraukiančios akį.

Pr. V.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS NAUJOS — NAUDOTOS Nuomoja, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas 5610 S. Pulaski Rd., Chicago Phone — 581-4111

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES Pardavimas ir taisymas 2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH

Ekonomiškas — iki 25 mylių galios

Sutaupysit iki \$2,300.00 pirkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.

Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI7-1515

Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta. ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak. PIRMAID. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 1/2 %

Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

6 1/2 %

Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

5 1/4 %

Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą. Ir ketvirtą, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Tel. Prospect 6-8998

Chicago, Illinois, 60629

GERA NAUJENAI!

Zemiausios persuntimo išlaidos!

Jokia kita firma neturi žemesnias persuntimo kainas už Inter-Trade Express Corp.

Dabar jūsų giminės gaus didesnę vertę, kaip niekada anksčiau.

UŽSISAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP.

GERIAUSIĄ DOVANĄ SIŪSTI

Į LIETUVĄ

SPECIALIOS RUBLIŲ

PAŽYMEJIMAI

INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmiausia pasakė apie tai, o jūsų giminės pritarė.

Su specialiu rublių pažymėjimu jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai įteiti į krautuvę su 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisiųs įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIJA GREIČIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.45 TAS KURSAS APIMA VISKĄ NERA JOKIŲ KITŲ MOKĖJIMŲ.

REIKALAUKITE MŪSŲ NEMOKAMO ILLUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite Dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

Penktas aukštas

New York, N.Y. 10010

Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU AUTOMOBILIAI Pilnai garantuotas greičiausias pristatymas

Pasirinkite iš šių naujų modelių

ZHIGULI VAZ 2101

US \$3442.00

NAUJAUSIAS PAGERINTAS EXPORT MODEL

ZHIGULI VAZ 2103

US \$3947.00

ZHIGULI VAZ 2102

STATION WAGON

US \$3795.00

MOSKVITCH 127 IE

STATION WAGON

US \$3909.00

NAUJAS PAGERINTAS ZAPOROZHETS ZAZ 968 AE

US \$2505.00

REIKALAUKITE SPECIALIŲ BIULETENIŲ SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTAMENTAIS, NAUDOTAIS ROBAIS, SVECIAMS IS USSR.

REIKALAUKITE MŪSŲ SPECIALIAUS BIULETENIO. MES TURIM 26 METŲ PATYRIMĄ SIAME BIZNYSJE IR TAIP PAT TURIM TOKSTANCIŲ PATENKINTŲ KLIENTŲ.

SPYGLIAI IR DOKUMENTAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

LAIKO INFLIACIJA

Laikas yra pinigai, taip sako mūsų broliai amerikiečiai. Taigi, jei krinta doleris, tai reiškia, kad krinta ir laiko vertė, t. y. nuopinga ir laikas. Galima sakyti, jog kartu su pinigais jaučiama ir laiko infliacija. Konkrečiai kalbant, žmogui yra laiko kaip šieno. Prisimenant įvairius parengimus, laiko atžvilgiu jie turi būti labai ilgi, prakalbos ilgos, o visa turi būti pradėta su neabejotinai reikšmingu paveldavimu.

Filosofai teigia, kad viena minutė yra labai brangi, kad per vieną minutę galima susprogdinti pasaulį, bet taip yra tik raštuose, gi gyvenime žmogus kartais laukia valanda, kad atidarytų taverką.

Rudenį atėjus, prasidėjo įvairūs parengimai. Taip ir kelia tie visų parengimų stiprintojai iš parengimo į parengimą, griūdami. Nieko nepadarę, taip jau yra, turi kas nors eiti. Bet tie, kurie visada visur eina, tikriausiai, turi laiko per daug. Pavyzdžiui vyksta koks nors parengimas, tai būtinai reikia parenginti. Jeigu neparenginti, tai reiškia, kad tavo parengimas niekam tikęs. Jeigu jau atėjo kas per anksti į salę, tai tegu palaukia, sėdėti tai ne miškas kirsti. Pagaliau nėra čia ko viską punktučiai pradėti. Tik Lietuvių opera visada spektaklį pradeda punktučiai, žinoma, jeigu sol. Viciakas, vykdamas į salę, tikteto negauna. Suprantama, kad per nesusipratimą parengimą būtų galima ir anksčiau pradėti, bet dori žmonės vėluoja. Ir reikia vėluoti. Jeigu ateini ir sėdi, tai jau visi tuoj ir galvos, kad neturi kur laiko dėti. Kai jau visi susėdė, būtinai pasivėlėnk, tada visi matys, kad tavo uždaviniai dideli, kad tu negali visur susėti, kad tave kankina posėdžiai ir svarbūs valstybiniai reikalai, kad ir tu esi maždaug kaip daktaras, kurį iš vienos ligoninės ir iš vieno namų į kitus pacientai tampo. Žodžiu, vėlavimas yra būtinas žmogaus reputacijai išlaikyti ir kelti.

Jeigu tave kas kvies į šiaip kokį neįdomų susirinkimą, tai būtinai atsakyk, kad neturi laiko. Doras žmogus negali turėti laiko. Tvirtink, kad negali niekur eiti, kad laiko nėra, kad tegu dirba tie, kurie nieko nedirba, nors šiaip labiausiai laiko neturi tie, kurie nieko neveikia. Laiko nebereikia branginti, nes laikas pinigai, pinigai krinta. Dabar, rudenį atėjus, būtinai vėluokimės

VAISINGUMAS IR TEMPAS
(Caracase). Atrodo, per ilgai užsibaliavojom, ir, prieš 45 minutes atvykę į aerodromą, sužinojome, kad esame 15 minučių pavėlavę į savo lėktuvą, turėjusį mus nuskraidinti į Brazilijos Rio de Janeiro.

(Buenos Aires). Iš ten važiuojam į restoraną ir šokome iki 6 valandos ryto. Tik sugrįžę į namus ir pasiėmę daiktus, išskubėjome į aerodromą, nes 3 val. 30 minučių ryto turėjome išskristi.

Raimonda Apeikytė,
"Lietuvių Dienos"

ir kitus verskime vėluotis. Parengimuose jokių kortelių mušti nereikia ir niekas tau už vėlavimąsi algos nenurašys.

Šiaip jau laikas yra labai dvi-pusiškas. Jeigu apsidaužei automobiliu, tai daktaras tau patars daugiau judėti, o advokatas vis lieps dar pagulėti lovoje. Jeigu vieniems labai patiks elektrinių gitarų grojimas, tai kiti, norėdami, kad viskas greičiau baigtųsi, pradės salėje tyliai melstis, kad sugestų elektra. Jeigu dvi minutes lauksi autobuso, atrodys amžiai, o jei dvi valandas kalbėsi su mergina, atrodys akimirksnis, jeigu dvylika valandų loši pokerį, tai atrodys, kad tu užtruko tik pusvalandis. Jei būsi bažnyčioje, tai skusiesi, kad labai ilgus pamaldas ir ilgus pamokslas, bet jei sėdėsi bare, tai pats kalbėsi valandą ir atrodys, kad dar tik pradėjai sakyti tai, ką turi pasakyti.

Žodžiu, laikas gali kam kam atrodyti kaip kada ir brangokas, bet nereikia rūpintis, laikas pinigai, o pinigai pinga. Nebūkime šykštuoliai ir kokie taupytiniai, vieni iš parengimus vėlinkimės, o kiti jų laiku nepradėkime, kad taip gautųsi darnus veiksmas, lyg gerai susidainavusių Prapuolenio ir Linkevičiūtės duetas. A.T.

Kada laikas labai greit plaukia.

APIE VEDYBAS

"Kiek daug žmonių vedasi vėlyvame amžiuje ir be meilės: tokios vedybos net ir vėluoti nėra radosys. Tada abu šeimoje gyvena kaip suvo su kate. Iš čia įvairios ligos. Tokių ligų joks gydytojas negali palengvinti tol, kol abu vedusioji iš šuns ir katės nepasidaro du balandžiai."

Dr. J. Adomavičius

POLITIKAS IR PSICHIATRAS

Politikas paklausė savo pažįtamą psichiatrą:
— Aš visada stebiuosi, kaip tu žinai, kada žmogus yra psichiškai nesveikas.
— Aš duodu tokius klausimus, į kuriuos vidutiniškai gabumų žmogus gali lengvai atsakyti. Pavyzdžiui, aš paklausiu: "Jeigu kapitonas Cookas tris kartus apkepiavęs pasaulį, o vieną tu kartą būvo nužudytas, tai kuris kartas tai buvo?"
Politikas susimūstė ir tarė:
— Ar tu man negalėtum duoti klausimo iš kurios nors kitos srities, ne istorijos? Istorija ne mano sritis.

LAZDOS REIKSMĖ

"Lazda — tikrai gana pravar-tus daiktas daugeliu atvejais: ir remtis einant, kai išsinariname koją arba kai pečius ima slėgti metų našta; ir pasisiekti, ko neprieinami ranka; ir atsiginti, kai užpuola piktis šunys; ir dėti per kuprą, kai kas nors taikstosi traukti iš kišenės piniginę arba griebti rankinuką."

"Grįžkime prie mūsų priežodžio. Lazda turi du galus. Bet mes kartais taip apžlimbame, daromės tokie trumparegiai, kad nematome tik arba vieną, arba antrą jos galą; ne abu. Tada ir pačios lazdos nebesugebame kaip reikiant nei paimti, nei laikyti. Todėl mums nebeterauja, kaip iš tikrųjų galėtų."

A. Tamošaitis, SJ

MOTERIS IR CIGARETĖ

Dauguma moterų galima palyginti su cigaretėmis: jos visuo-met būna rūpestingose įpakavi-muose iki tam tikro laiko, nesigailint nieko masinės reklā-mai, greitai užsidega, prilimpa prie lūpų, maloniai svaigina, kar-tais užgesta netikėtai, bet įpratus, beveik jau nebetmanoma atpras-ti, nors dėl to ir amžius trumpė-tų.

AUTOMOBILIŲ REIKSMĖ

Mokytojas klausė klase, ką ge-ro davė automobilio laikmetis. Vienas mokinių atsiliepė: "Nagi, sustabdė arklių vogimą".

VALGYKLOJE

— Kelneri, šito viščiuko: viena koja trumpesnė už kitą, pareis-kė svečias valgykloje.

— Tai, pone, ar ji valgys, ar su juo eisi šoki? — paklausė kelneris.

APIE GYDYTOJUS IR PACIENTUS

Assargumas

Paciento žmona palatos gydytojui:
— Be abejo, daktare, aš visiškai nesirengiu jo jaudinti. Būsiu labai atsargi. Aš tik paprašysiu jį parašyti testamentą.

Telefonas

Kalbasi du psichiatrai.
— Šiandien buvo atėjęs pa-cientas, tvirtinęs, jog prarijo tele-fono aparatą.
— O tu, žinoma, panaudojai hipnozės metodą ir per vieną se-ansą padėjai nusikratyti tuo kom-pleksu?
— Ne, ne! Tai padarysiu tik rytoj.
— Bet kodėl gi?
— Matai, šiandien vakare tuo telefonu jam turi skambinti la-bai svarbiu reikalu.

Priežastis

Parapijos gydytojas antraeilėse pareigose dėstė dar ir sekmadieni-nėje mokykloje. Vienos pamokos metu jis klausia berniukštį:
— Sakyk, mažiulėli, ką mes turime daryti, kad patektume į dangų?
— Numirti, — atsakė berniukas.

LIETUVIS IR LIETUVYBĖ

Ateitis

"Paveiksle, kuriame basas džentelmenas apmąsto taurelės turinį su visiškai nusirėdžiusia mergele, reikia įžiūrėti modernišką, idealistinę ir išsilaivinusią iš visokių prietarų varžtų mūsų jaunąją kartą, kurios rankose yra mūsų lietuviybės ateitis".

Svetimotė avimas

"Minkš'ai kramto savo kugelę su kopūstais, geria šnapšą ir taukuotom lūpom siekia bučiuotis su ne savo "meilute".

Laidotuvės

"Niekas nabašninko į grabą neguldo su skrybėle, su lietsargiu ir juodais akulioriais".

Lietuvis

"Lietuviškos sodybos kiemą naktį knisanti kaulė vaizduoja Amžiną Lietuvį, kuris visais laikais subiaurindavo už save pranašesnio pozityvų darbą".

Iš dail. V. Vizgirdos ir poeto Ant. Gustaičio pokalbio "Lietuvių Dienose".

DAKTARO ŽENTAS

Gydytojas tėvas klausia savo dukrą:
— Ar tu pasakėi savo draugui, jog aš jį laikau niekam tikusiu?

— Taip, tėti, bet tai jo ne-kvaršina. Sakė esąs tikras, kad tai ne pirma klaidinga d'agnozė, kurią tu nustatei.

"National Enquirer"

KUR NĖRA ADVOKATŲ

Vieną dieną šv. Petras ir vel-nias susibarė, kuris iš jų taisy-s ulūžusią tvorą tarp dangaus ir pragaro.

— Tu taisy si tvorą, arba aš tave patrauksiu į teismą, — sako šv. Petras velniui.

— Trauk į teismą, bet kur tu gausi advokatą? — sako velnias.

(z)

PAVOJUS

Motina padavė berniukui val-gyti saldžių drebučių. Berniukas pažūrėjo į virpantį dubenį ir pa-sakė:

— Mamyte, kaip galima ją valgyti, kad ji dar gyva ir juda.

SENELIO ARGUMENTAI

— Mano seneliui yra bėdos su klausa. Gydytojas sakė, jog tai nuo gėrimo, ir būtų geriau mesti svaigalus gėrus. Bet senelis nenu-sileidžia, taip įrodinėdamas: "Daktare, mėgtu są labiau, ką geriu, o ne ką girdžiu".

Bet jis visai į mane nepanašus, teigla nustebe tėvas.

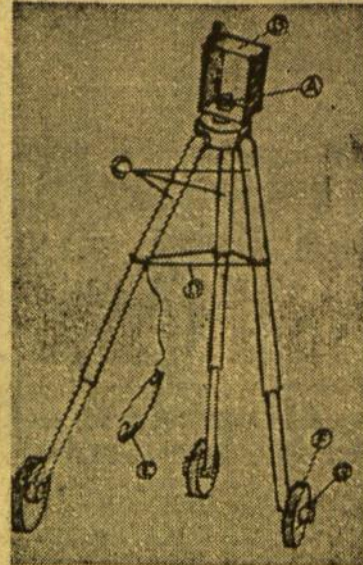
— Tas tiesa, bet ką mes turi-me padaryti prieš tai?
— Iškviesti gydytoją.

Operacija

— Ką daryti, profesoriau? Operacijai viskas paruošta, o pa-ciento dar nėra.
— Tai nieko, pradėsime be jo.

Automobilis

Nuo galvos iki kojų subintuo-tas automobilistas, atskivėjęs li-goninėje po susidūrimo, pro tvars-čių plyšelį šaukia:
— Daktare! Pasakykit man tiesą, kokią baisį ji bebūtų: ar mano automobilis labai nuken-tėjo

Komunistinė "Šluota" taip pat sudrūpino laiko stoka. Esą reikia visur stovėti eilėje, jei nori nor-maliai pavalgyti, jei nori patekti į tualetą, ir visur kūr tur stovėti eilėje. Todėl siūlo išradimą, kuris už tavę stovėtų eilėje. Išradimas pavadintas Autopavduotojas — AP 75. Jį reikia prisegti kitam prie nugaros, kuris eidamas tą AP pa-trauka. Kad nesumažyvytų su kitu AP, reikia viršuje įsidėti savo nuo-trauką. Na, ir sakyk, ar mūsų bro-liai nėra išradinai?

SOVIETINĖJE SKALBYKLOJE

Kartą užėjau į skalbyklą.
— Norėčiau atsiimti savo marškinius, — pasakiau prie-mėjai.

Jinai pažvelgė į kvitą.
— Galime duoti vietoj marš-kinų dvejus kelnaites, — staiga pareiškė ji, — arba, jeigu nori-te, keturias nosines.

— Ką?
— Jūs neišgirdote ar nesu-pratote?

— Aš negaliu patikėti...
— Tikėti ar netikėti — jūsų asmenišką reikalą, o čia val-s tybinė skalbykla. Mes kovojame už tai, kad klientai nebūtų ap-gaudinėjami.

— O kartais jūs nekovoja-te už tai, kad skalbiniai, kurie pas jus atnešami, būtų išskalbti?

— Liaukitės filosofavę. Na tai kaip, paimsite? Kelnaites ar nosines?

— Aš norėčiau marškinų!
— Na koks jūs žmogus? Kur-čias, ar ką? Neįmanoma su-skalbėti. Aš gi jums aiškinu. Pas mus trūksta marškinų, o kel-načių perteklius. Na, tai ką jūs renkatės? Viena ar kita?

— Sakykim, kad mano marš-kiniai iš tikrųjų suplyšo, bet ta-da atiduokite bent sagas. Jos buvo originalios, perlamutrinės... Gal būt, išliko sveika bent apykaklė?.. Atleiskite, dėl Die-vo, bet man atrodo, kad štai tie marškiniai, kurie kybo ant pa-kabos — antrieji iš kairės — yra mani.

— Visai gali būti!
Tai atiduokite man juos!

— Šiuos marškinius gaus tas klientas, kuris atnešė septyne-ris marškinius. Jisai gaus dve-jus marškinius ir kaip kompen-saciją kelnaites bei nosines.

— Kaipgi taip? Jūs atiduosite jam mano marškinius?

— Jūsų požiūris į asmeninę nuosavybę kažkoks feodališkai buržuazinis. Jūs už marškinius gaunate kelnaites. Sutikite, jog kelnaitės taipogi reikalingas daiktas. Argi gali nūdienis inte-ligentas apsieiti be kelnaičių?

— Žinoma, negali, — sutikau aš, — iš tikrųjų, kelnaitės pirmo būtinumo daiktas.

— Na galų gale prabilote

ABEJOTINAS PUNČAS

Alris klausė savo draugą pran-cūzą:
— Ar tau patinka airiškas punčas?

— Taip, — atsakė prancūzas, — tik, deja, jis pilnas priešin-gybių.

— Kokių priešin-gybių?
— Jūs ipilate viskės, kad būtų stiprus; pridedate vandens, norė-dami padaryti jį silpnesnį, cukrus dedamas, kad būtų saldus, o cit-rina — kad būtų rūgštus. Paskui jūs sakote: "I jūsų sveikatai", bet išgeriate patys.

PAGAL SAVO KNYGĄ

Rašytojas Panhandler, parašęs knygą, "Vienas šimtas būdų užsi-dirbti pinigų", rinko išmaldas.

— Kodėl tu prašinėji išmaldų?
— paklausė Panhandlerį prekybi-ninkas.

— Išmaldų prašymas yra vie-nas iš būdų mano knygoje kaip pasidaryti pinigų, — atsakė Pan-handleris.

Z. V.

SUPRATINGI ŽMONES

Vieną kartą pas žymų Gabrovo prekybininką užėjo į svečius jo nuolatinis klientas. Pavaka-reniavę jie susėdė užstalėje pa-sikalbėti. Po kurio laiko šeim-i-ninkas užgesino lempą ir tarė:

— Nėra reikalo veltui deginti žibalo. Kalbėti mudu galim ir tamsoj.

Pasikalbėjo jie, ir svečias su-judo eiti namo. Šeimnininkas no-rėjo uždegti lempą.

— Palauk! — sulaukė jį sve-čias. — Kol mudu sėdėjome tam-soje, aš nusimoviau kelnės, kad jos veltui nesitrintų.

Dr. S. Aliūnas

POETAIR LAIKAI

— Vyrai, — sušuko mums Maironis,

Paimkit arklių, knygą, lyra, Bet jau šiandien už šitai ponos Tuoju pasmerkty savo vyrą.

Ir kas šiandieną tas artojas, Kas tu, kvieteli, tu rugy, Jei ne viena tikta svajoja, Nutvert bent su master digri.

Ir kas poezijos tos grynos, Kas iš poemų ir novelių, Kai reikia žmoną vežti į kiną, Madų parodon ir į balių.

Niekai šiais amžiais visos lyros, Ir kas dabar jomis begrotų, Jeigu šiandieną pilna vyrų, Ir su gitarom, ir barzdutų.

Knygų, arklų nenugalėtas, Jis skamba mums gražiau už lyrą, Šiandieną šauktų ir poetas: — Dolerį rankon imkit, vyrai.

KULTūros KRIZĖ

Ir teigiama, kad vaizdas liūdnas Kultūros šiam tremties kely, O aš geriu sau ligi dugno, Ir vis yra dar butely.

Protėingi vyrai naiviai šneka, Kad apkiutima reikia vyti, O lekia puikiai Pontiakas Placiuoju tremtinio keliu.

Spauda ermyderį vis kelia, Kad apkiutima reikia vyti, O mano vilof nei dulkelės Ir nei knygelės nematy.

Kas tau čiurlioniškas Allegro, Kas tau romanas ir gaida, Kai tavo blokan veržias negras, Kultūros krizė tik tada.

Iš naujai išėjusio rinkinio "Ali-jošiaus lapai".

— Gerb'amas pone, aš labai atsi-prašau, užmiršau pasakyti, kad neturiu pinigų.

Spygliuotinės mintys

— Šiandien už pinigą gali nu-pirkti laimę, o ko negali nupirkti — tai jau kas kita.

— Anądien skaičiau straipsnį apie kryogeniką — tai yra apie mokslą, kaip šaldomi kūnai. Nie-ko nauja iš to nesužinojau, nes mano šeimnininkas, kur nuomo-ju butą, kas žiemą tai daro.

— Visada atleisk priešui, jel-gu jis žymiai stipresnis už tave.

— Tu gauni iš gyvenimo tiek, kiek į jį įdėjai. Aišku, atėmus federalinius ir kitokius mokes-čius.

— Kai aną vakarą nuėjome į svečius, hipnotistas sau objek-tu pasirinko mano vyrą, kadan-gi šis jau snaudė.

— Tik ką pirkau naujus nam-us Los Angeles mieste ir gied-rią dieną galiu matyti vandenyną — taigi mano namai paplū-dimyje.

— Geram vyrui ir svetima žmona gera, o kapriznam vyrui ir sava neįtinka.

— Joks vilkas dar neįrodė, kad avys pačios lenda į jo gerklę.

— Trumpa atmintis ir trum-pa suklėb nepakenks merginai, turinčiai gražias kojas.

— Glostomo katinio uodega vi suomet riečiausi į viršų.